

Aan de raad van de gemeente Lelystad

uw brief van	uw kenmerk	 ons kenmerk U17-102908	datum 20 APR. 2017
behandeld door	doorkiesnummer	bijlagen div	dossiernummer
onderwerp Jaarrekening en jaarverslag Erfgoedcentrum Nieuwland.			pr-nummer

Geachte leden van de raad,

Op 31 maart j.l. heeft de directie van het Erfgoedcentrum Nieuwland (NLE) de jaarrekening 2016 en het jaarverslag 2016 aangeboden.

Met deze jaarstukken wordt zowel inhoudelijk als financieel inzicht gegeven in de uitvoering van de activiteiten van het NLE, waaronder ook de archieftaken. De cijfers hebben een goedkeurende accountantsverklaring.

De gemeente Lelystad brengt haar archief (wat langer bewaard moet worden dan 7 jaar) onder bij het erfgoedcentrum (NLE). Het is een Gemeenschappelijke regeling (Gr), gestart in 2004, tussen het Rijk; de provincie Flevoland; de gemeenten Dronten, Lelystad, Urk en Zeewolde en het waterschap Zuiderzeeland. In december 2016 heeft de raad besloten in te stemmen met een ontvlechting waarbij de archiefwettelijke taken ondergebracht zullen worden in de om te vormen Gr Nieuwland Erfgoedcentrum met de nieuwe naam Gr Regionaal Historisch Centrum Het Flevolands Archief (Gr HFA). De overige taken zullen geïntegreerd worden in Stichting Erfgoedpark Batavialand.

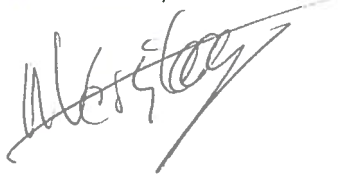
Het ontvlechtigingsproces is inmiddels volop in uitvoering. De formele afronding van de ontvlechting heeft nog even op zich laten wachten omdat de 1e en 2e kamer nog toestemming moeten verlenen. Na publicatie zal de Gr in week 18 gepubliceerd worden. Na publicatie van de Gr wordt middels de publicatie van een apart inwerkingtredingsbesluit de datum bepaald waarop de wijziging van kracht wordt. Vermoedelijk zal rond juni de formele inwerkingtreding plaatsvinden.

De jaarstukken worden u hierbij ter kennisname aangeboden.

Hoogachtend,

het college van de gemeente Lelystad,

de secretaris,

Ir. N. Versteeg MCM

de burgemeester,

J.A. Fackeldey, locoburgemeester

Jaarverslag

Nieuw Land Erfgoedcentrum

2016

Inhoudsopgave

1	WOORD VOORAF	3
2	JAARVERSLAG 2016.....	4
2.1	HERDENKING WATERSNOODDRAMP VAN 1916	4
2.2	IJSSELKOGGE, WRAK EN TENTOONSTELLING IN NIEUW LAND.....	5
2.3	PUBLIEKSDAG SCHEEPSOPGRAVING IFMAF.....	6
2.4	MAAND VAN DE GESCHIEDENIS	6
2.5	WEEKEND VAN DE WETENSCHAP	6
2.6	NATIONALE ARCHEOLOGIEDAGEN	7
2.7	WEEK VAN ONS WATER.....	7
2.8	NAT	7
2.9	NEDERLAND WATERLAND.....	8
2.10	CULTURELE HAVEN.....	8
3	MUSEUM	9
3.1	OER!.....	9
3.2	ONDERGRONDS.....	9
3.3	ZUIDERZEEPROJECT	9
3.4	CANON FLEVOLAND	9
3.5	VERGANE SCHEPEN	9
3.6	POMPEN OF VERZUIPEN	10
3.7	SCHERP GESCHOTEN	10
3.8	GERAAKT DOOR HET WATER.....	10
4	ARCHIEF	11
4.1	BEZOEKERS STUDIECENTRUM	11
4.2	FYSIEKE SCHEIDING ARCHIEVEN	11
4.3	ONTVLECHTING CATALOGI	11
4.4	COLLECTIES STICHTING NIEUW LAND.....	12
4.5	COLLECTIES STICHTING VOOR HET BEVOLKINGSONDERZOEK IN DE DROOGGELEGDE ZUIDERZEEPOLDERS	12
4.6	ARCHIEFONDERZOEK EN INVENTARISATIES.....	12
4.7	ACQUISITIE ARCHIEFBESCHIEDEN	14
4.8	TOEZICHT OP HET BEHEER VAN DE OVERHEIDSARCHIEVEN.....	15
4.9	ARCHIEF TEUN KOOLHAAS.....	16
4.10	CURSUS OUD SCHRIFT	16
4.11	MUSEAAL DEPOT.....	16
4.12	PROVINCIAAL DEPOT VOOR BODEMVONDSTEN VAN FLEVOLAND	18
5	STUDIECENTRUM	21
5.1	STEUNPUNT ARCHEOLOGIE EN JONGE MONUMENTEN FLEVOLAND (SAMF)	21
5.2	PROJECTEN.....	22
5.3	INTERNATIONAL FIELDSCHOOL FOR MARITIME ARCHAEOLOGY FLEVOLAND (IFMAF).....	24
5.4	ARCHIEFPUBLICATIES ELS VAN HULTEN-DELFGAAUW	26
5.5	POMPEN OF VERZUIPEN. CULTUUR HISTORISCH JAARBOEK VOOR FLEVOLAND 2016	27
5.6	SWIFTERBANT. PIONIEREN IN FLEVOLAND 6500 JAAR GELEDEN	27
5.7	CULTUURHISTORIE KNARDIJK	27
5.8	EXPERTMEETING HACHIROGATA MEETS NOORDOOSTPOLDER	28
5.9	WETENSCHAPPELIJKE + VOOR ONDERZOEK.....	28
5.10	STORYMAP ZUIDERZEE-/IJSELMEEREBIED	29
5.11	WEBSITE FLEVOLANDSGEHEUGEN.NL.....	29
5.12	SAMENWERKING HEEMSCHUT FLEVOLAND.....	29
5.13	DE CULTURELE HAVEN.....	29
5.14	CURSUSSEN	29

5.15	LEZINGEN	30
5.16	PERS.....	30
5.17	ADVIES	30
5.18	PUBLICATIES	31
5.19	CONGRESSEN EN LEZINGEN	33
5.20	RONDLEIDINGEN	34
6	ORGANISATIE.....	35
6.1	NEVENFUNCTIES.....	35
7	JAARVERSLAG VAN DE ONDERNEMINGSRAAD.....	36
7.1	DIRECTEURSWISSELING	36
7.2	HERZIENING GR EN VORMING BATAVIALAND	37
7.3	INFORMEEL OVERLEG MET HET BESTUUR VAN STICHTING BATAVIALAND.....	37
7.4	ACHTERBANRAADPLEGINGEN	37
7.5	OVERLEG MET HET BESTUUR VAN NIEUW LAND.....	38
7.6	VERGADERINGEN VAN DE ONDERNEMINGSRAAD.....	38
7.7	OVERLEGVERGADERINGEN.....	38
8	STAAT VAN BATEN EN LASTEN	39

1 Woord vooraf

Dit jaarverslag 2016 is het laatste jaarverslag van Nieuw Land in haar huidige vorm. In 2016 hebben alle partners van de Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land ingestemd met de ontvlechting van de huidige organisatie. De wettelijke archieftaken die in Nieuw Land worden uitgevoerd zullen per 1 april 2017 verder gaan onder de vlag van de GR Het Flevolands Archief. De museale- en onderzoekstaken van Nieuw Land zullen per diezelfde datum integreren in Erfgoedpark Batavialand.

Het transitieproces heeft het afgelopen jaar veel gevraagd van de medewerkers, vrijwilligers besturen en partners van Nieuw Land. Er is veel werk verzet wat uiteindelijk heeft geleid tot de positieve besluitvorming eind 2016 waardoor we onze ambitieuze toekomstplannen kunnen gaan verwezenlijken.

Er kunnen weer stappen naar de toekomst worden gezet. De uitdagingen voor het archief liggen op het vlak van de aansluiting op het e-depot en op de digitale infrastructuur om daarmee toegang te verkrijgen tot digitale archieven en digitale archiefdiensten. Het Flevolands Archief gaat in de toekomst intensief samenwerken met Het Utrechts Archief. Door de bundeling van kennis en expertise kan het Flevolands Archief zich verder professionaliseren en haar dienstverlening op een professionele manier aan het publiek aan blijven bieden.

Met de integratie in Batavialand waarin ook de Bataviawerf en het Maritiem Depot van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed participeren, ontstaan er nieuwe mogelijkheden voor Nieuw Land om dat unieke verhaal van Flevoland, het verhaal van het leven op de grens van land en water, te gaan vertellen aan een groter publiek.

De aandacht is afgelopen jaar vooral gaan zitten in het transitieproces. We hebben daardoor niet altijd de stappen kunnen zetten die we wilden. Onzekere perioden vroegen veel van het personeel. Dat zij desondanks er toch in geslaagd zijn om nieuwe producten te ontwikkelen, de dienstverlening naar het publiek te handhaven en te werken aan fundamenten voor de toekomst verdient veel respect en waardering.

Nu de besluitvorming achter de rug is kijken we vooral naar die toekomst. Een toekomst met perspectief. Ik zie er naar uit om daar, samen met de medewerkers en vrijwilligers van Het Flevolands Archief en straks Batavialand, aan verder te werken.

Hans Maris
Directeur Nieuw Land

2 Jaarverslag 2016

Nieuw Land Erfgoedcentrum is museum + archief + studiecetrum. Naast een vast programma van tentoonstellingen en activiteiten op het gebied van de geschiedenis van Flevoland en het Zuiderzeeproject wordt jaarlijks een apart programma gemaakt rond een speciaal thema. In 2016 was dit thema de herdenking van de watersnoodramp van 13/14 januari 1916. Daarnaast was de plaatsing op het voorplein van het pop up conserveringsstation met het wrak van de IJsselkogge aanleiding tot een speciaal publieksprogramma.

Het Fonds voor Cultuur Participatie berichtte in juli 2016 dat zij opnieuw voor vier jaar de Maand van de Geschiedenis zou steunen. Voor Nieuw Land was dit reden om ook voort te gaan met de traditie van deze bijzondere geschiedenismaand. Door aansluiting bij het landelijke programma wordt meegeevaren op de gratis publiciteit (landelijke mediacampagne en *Maand van de Geschiedenismagazine*) en bijgedragen aan de verbinding van het Flevolands erfgoed met het Nederlandse publiek. Op vergelijkbare wijze doet Nieuw Land als erfgoedhuis ook mee aan de jaarlijks terugkerende Open Monumentendagen in Lelystad en als lid van de vereniging van science centra aan het Wetenschapsweekend en de Nationale Archeologiedagen. Met vaste partners wordt elk jaar samengewerkt in diverse educatieve en publieksgerichte projecten als Week van Ons Water, Nat, De Culturele Haven en de Nationale Museumweek.

2.1 Herdenking watersnoodramp van 1916

In het kader van het project herdenking watersnoodramp van 13/14 januari 1916 zijn een symposium georganiseerd, twee tentoonstellingen ingericht, webpagina's gemaakt en artikelen geschreven en een breed palet aan activiteiten georganiseerd voor oud en jong. Met al deze activiteiten wilde Nieuw Land een podium bieden aan de waterkennis die in Nederland aanwezig is.

Op donderdag 14 januari organiseerde Nieuw Land het symposium 'Watersnoodrampen van alle tijden'. Deltacommissaris Wim Kuijken opende het symposium. Daarna spraken dijkgraaf Hetty Klavers, waterstaatshistoricus Bert Toussaint, onderzoeker Henk Pruntel, emeritus-hoogleraar land and water development Bart Schultz en hoogleraar waterveiligheid Matthijs Kok over watersnoodrampen in het verleden en gingen in op de dreigingen van de toekomst. Bram Esser sloot de dag af met een filosofische bespiegeling. Het symposium werd georganiseerd met steun van Genootschap Flevo, Waterschap Zuiderzeeland, de Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis en het Koninklijk Instituut van Ingenieurs. De bijdragen van de sprekers werden in december gepubliceerd in *Pompen of verzuipen. Cultuur Historisch Jaarboek voor Flevoland*.

Onderdeel van het symposium was de opening van de fototentoonstelling *Kadir van Lohuizen 'Where will we go'*. Deze expositie ging over de humanitaire gevolgen van de stijgende zeespiegel, onder meer op de San Blas-eilanden in Panama en in de delta van Bangladesh en Kiribati in de Pacific.

De tijdelijke tentoonstelling *Pompen of verzuipen* kreeg in 2016 een aanvulling waardoor ze meer bij het jaarthema aansloot. De aanvulling richtte zich vooral op de jonge bezoekers. Gemaakt zijn een *Overstromingshuis* en een *Windmolenspel* waarmee kinderen spelenderwijs kunnen leren over Nederlanders en het water. Op het huisje mocht geklauterd worden en je moest kiezen welke spulletjes je mee zou nemen naar zolder als er een overstroming aankwam. De polder moest je leegpompen door een windmolen op de wind te zetten. In de *selfiehoek* kon je in de huid kruipen van een Hollandse deerne en jezelf compleet met mutsje en tulp fotograferen.

De tentoonstelling *Pompen of Verzuipen* ging over de eeuwenlange haat-liefde verhouding van Nederlanders met het water. De oudere kinderen vonden in deze expositie enkele leeropdrachten; zij konden onderzoeken of ze onder of boven zeeniveau wonen en mochten een grote puzzel leggen.

Voor het ministerie van IenM maakte Nieuw Land een digitale *Storymap Zuiderzee-/Ijsselmeergebied* waarin ook aandacht werd gegeven aan de Water noodramp van 1916 omdat deze stormramp de positieve besluitvorming over de start van het Zuiderzeeproject sterk heeft beïnvloed.

Voor de jongere kinderen organiseerde Nieuw Land in de *Voorjaarsvakantie* 'dijken bouwen en wedstrijd met LEGO® steentjes'. Er waren techniekworkshops waarbij geleerd kon worden hoe met zand en water een dijk gemaakt kon worden en daarna werd de dijk van Flevoland gebouwd. Met een ontwerp opdracht konden kinderen zelf hun ideale Flevoland maken en een schip of huis bouwen voor op de kaart van Nederland. De vaste tentoonstelling *het Watertheater* bood de gelegenheid om zelf te experimenteren met het bouwen van dijken en ontdekken wat er gebeurt als een dijk het begeeft. Gelukkig lagen de zandzakken klaar om het wassende water tegen te houden.

Voor volwassenen was er de reizende theatervoorstelling *Diplocus Dek's* van de Vlaamse schrijver Tom Lanoye en regisseur Rogier Schippers, een komedie over de bouw van een dinopretpark.

2.2 Ijsselkogge, wrak en tentoonstelling in Nieuw Land

Na de succesvolle lichting van het wrak van de Ijsselkogge op 12 februari - een vijftiende-eeuws koggeschip, opgegraven uit de IJssel in het kader van het programma, Ruimte voor de Rivier - is het wrak, dat zo'n twintig bij acht meter groot is, geplaatst in een pop up conserveringsstation op het voorplein van Nieuw Land.

Ter aanvulling op de bezichtiging van de Ijsselkogge is in de hal van Nieuw Land een *expositie Ijsselkogge* ingericht die de geschiedenis, de bouw en de vaarroute van koggeschepen laat zien en ingaat op de ontdekking van het wrak, de lichting en de conservering. Te zien zijn onder meer (beelden van) een kogge opgegraven bij Almere en een schaalmodel van een kogge uit het Maritiem Depot van de RCE.

Tijdens de *Museumweek* zijn exclusieve rondleidingen verzorgd in het conserveringsstation. Op *Vaderdag* kregen vaders een rondleiding langs de kogge en een speciale uitgave van het blad *Archeologie Magazine* waarin het verhaal van de opgraving en conservering van het wrak wordt verteld.

De conservering van de IJsselkogge is een project van Batavialand. In opdracht van Rijkswaterstaat zijn het wrak van de IJsselkogge, een aak en een punter gelicht en geborgen. Hieraan gingen drie maanden van archeologisch onderzoek vooraf. In 2016 is onderzocht of het hout van de wrakken kan worden gedroogd en wat hiervoor de beste methode zal zijn. Tevens wordt onderzocht welke restauratie nodig is om het wrak na conservering tentoon te stellen.

2.3 Publieksdag scheepsopgraving IFMAF

Een team van studenten, onderzoekers en amateur-archeologen werkte mee aan de verkenning en op 20 augustus vond een publieksdag plaats. Tijdens deze dag konden bezoekers met eigen ogen zien hoe zo'n archeologische verkenning van een scheepswrak plaatsvindt. Het blootgelegde achterschip was te zien en enkele vondsten uit het wrak, onder meer gietijzeren kogels, werden vertoond. Dit is een unieke gelegenheid, want scheepsverkenningen- of -opgravingen vinden slechts zelden plaats.

De studenten krijgen tijdens deze fieldschool de gelegenheid om ervaring op te doen met het maritiem archeologisch onderzoek. Zij hielden via een weblog hun ervaringen bij, <http://ifmaffieldschool.blogspot.com> en deelden informatie over de verkenning via @Scheepswrakken op twitter en via de facebookpagina Scheepsarcheologie Flevoland.

2.4 Maand van de Geschiedenis

Oktober is de Maand van de Geschiedenis en de Maand van de Geschiedenis is het grootste historische evenement van Nederland. In 2016 stond het actuele thema Grenzen in de kijker. Doel was Nederlanders in deze maand te laten ontdekken hoe mensen door de eeuwen heen grenzen maakten, verlegden, bewaakten en overstaken.

2.5 Weekend van de Wetenschap

Op zondag 2 oktober vond het landelijke pop up Wetenschappersfestival plaats op zeven locaties in Nederland waaronder bij Nieuw Land. Het festival maakte deel uit van het Weekend van de Wetenschap waarbij jong en oud worden vermaakt met flitslezingen, proefjes, workshops en presentaties.

In Nieuw Land lag het accent op de conservering binnen de archeologie. Bezoekers konden een kijkje nemen achter de schermen van het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Flevoland en kregen uitleg van de depotbeheerder over nut en noodzaak van conservering van voorwerpen. Als voorbeelden toonde hij de conservering van een zwaard en een anker. Renske Dooijes, restaurator keramiek en glas, prehistorisch aardewerk en gipsafgietsels van het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden, gaf uitleg over het werk van een restaurator. Wat doet zo iemand nu precies en wanneer moet een voorwerp gerestaureerd worden.

De workshop Mad Science liet kinderen experimenteren met wetenschap en de resultaten van het vele werk mochten mee naar huis worden genomen.

2.6 Nationale Archeologiedagen

In 2016 lag het accent van de archeologiedagen bij Nieuw Land op de maritieme archeologie. Er zijn maar weinig provincies waar zoveel scheepswrakken net onder het maaiveld liggen. Met maquettes is getoond hoe een scheepsopgraving in zijn werk gaat en hoe wrakken geconserveerd worden. Bezoeken aan de Ventjager en IJsselkogge en de vertoning van een film over de berging van de IJsselkogge maakten deel uit van het programma. Onderwaterarcheologe Alice Overmeer vertelde over haar werk en nam haar duikpak mee. Het publiek mocht voelen aan scheepshouten van eeuwen terug, wel en niet geconserveerd, en voor de allerkleinste bezoekers waren er knutselactiviteiten.

2.7 Week van Ons Water

Nieuw Land is partner van de *Week van Ons Water* die wordt georganiseerd door waterschappen, waterbedrijven, watermusea, Rijkswaterstaat, provincies, gemeentes, het ministerie van IenM, de Unie van Waterschappen Vewin, VNG en IPO. Tijdens deze week viert Nederland de bijzondere band met het water (Nederland-Waterland) en wordt stilgestaan bij de noodzaak van schoon, veilig en voldoende water in Nederland.

Naast de vaste presentaties *Droom van Lely*, *Polderen*, *het Watertheater* en *Leven op de grens van land en water*, waren er *de Waterdag* tijdens welke dieren te zien waren die in sloten leven, een waterquiz werd gehouden en dijkgraaf Hetty Klavers van Waterschap Zuiderzeeland kwam vertellen over het droge voeten houden in Flevoland door de werking van gemalen. Erik de Eend, de mascotte van het waterschap, was er deze dag ook.

Tijdens de waterweek kroop een verteller in de huis van Cornelis Lely en vond een workshop watertechniek plaats.

Nieuw Land organiseert tweemaal een Week van Ons Water, één in het voorjaar die laat zien hoe het water onze vriend is en één in het najaar die de strijd van de Nederlanders tegen het water belicht.

2.8 NAT

Voor het derde achtereenvolgende jaar organiseerde Nieuw Land met Waterschap Zuiderzeeland *NAT, hét waterevenement voor het onderwijs*. Basisschoolleerlingen van de groepen zes tot en met acht kregen een ochtend vol watereducatie met workshops van Rijkswaterstaat, Vitens, de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij en HKV lijn in water. De workshops gingen over inpolderingen, waterbeheer en (water)veiligheid. Besproken werden vragen als: zijn de dijken sterk genoeg; wat gebeurt er in Flevoland als een dijk doorbreekt; hoe maak je een polder; hoe komen we aan ons drinkwater; wat te doen op het water als het stormt en wat doen we met al die scheepswrakken die we in Flevoland vinden? De workshops sloten aan bij de kern- en leerdoelen van het basisonderwijs.

2.9 Nederland Waterland

Nieuw Land/Batavialand participeren in het landelijke en in het provinciale verband Nederland Waterland dat beoogt om voor binnen- en buitenlandse toeristen een min of meer logische lijn te leggen tussen publieksinstellingen met thema's op gebied van het wonen op de grens van land en water. Aan het landelijke verband nemen ook deel Kinderdijk, Giethoorn, Afsluitdijk, provinciaal doen mee landschapsbeheer Flevoland, Museum Schokland, Waterloopbos, Oostvaardersplassen. Doel is een website in verschillende talen te maken waarin groepsboekingen voor bezoeken kunnen worden gedaan en de bezoeker verwijzingen krijgt naar te bezoeken attracties en musea.

2.10 Culturele Haven

Nieuw Land is met de Kubus, De Bonte Hond en de Paviljoens (later KAF landschapskunst) initiator en uitvoerder van het educatieve project Culturele Haven dat met steun van het Fonds voor Cultuurparticipatie en provincie Flevoland van 2013-2016 is uitgevoerd binnen Flevoland. Doel was om een leerlijn erfgoed aan te brengen in het basisonderwijs.

In 2016 heeft een grondige evaluatie van het project plaatsgevonden; het resultaat daarvan vormde de grondslag voor een nieuwe aanvraag bij Fonds en provincie. Doel van deze nieuwe aanvraag is middelen te verkrijgen om docenten beter te kunnen ondersteunen en bestending te verkrijgen van de volle breedte van het programma. Gebleken is dat de leerlingen van scholen die deelnemen aan de leerlijn na het doorlopen ervan zich ten volle bewust zijn van hun bijzondere woonomgeving en beseffen dat zij wonen en leven op de bodem van de voormalige Zuiderzee.

3 Museum

Nieuw Land is hét museum van Flevoland en het Zuiderzeeproject. In Nieuw Land ontdekken bezoekers alles over de eerste bewoning van het gebied dat nu Flevoland is.

3.1 Oer!

In de tentoonstelling *Oer!* staan zij oog in oog met het op één na oudste skelet van Nederland, gevonden in Flevoland: Michelle. Zij is jonger dan Trijntje van de Betuwe maar ouder dan de Swifterbantman die ook werd gevonden in Flevoland en ook te zien is, als skelet en als reproductie, in *Oer!*. De tentoonstelling vertelt het verhaal van de opgravingen en het veldwerk nabij Swifterbant, Dronten en laat originele stukken zien uit het Provinciaal Depot van Bodemvondsten van Flevoland. Een gratis boekje Michelle kan door bezoekers worden meegenomen.

3.2 Ondergronds

In *Ondergronds* wanen kinderen zichzelf archeoloog en kunnen zij naar hartenlust graven en onderzoek doen naar de ouderdom van boomstammen.

3.3 Zuiderzeeproject

Speerpunt van het museum is het Zuiderzeeproject. Tot het vaste programma behoren daarom de film, *De droom van Lely*, en de tentoonstelling *Polderen* die de geschiedenis van het Zuiderzeeproject laat zien en ingaat op de motieven voor inpoldering en de keuzes die stedenbouwers, planners en inrichters moesten maken: de grond bestemmen voor landbouw, natuur, recreatie of wonen. In het Watertheater leren kinderen wat er allemaal bij komt kijken om een polder aan te leggen en droge voeten te houden.

3.4 Canon Flevoland

Als hét museum van Flevoland wordt de canon van Flevoland en het gebied dat Flevoland nu is belicht in heden en verleden. De vaste tentoonstelling *Op de grens van land en water* geeft in verhalenkabinetten de historie van de oudste bewoners, de ontginners en polderwerkers, de baggeraars, de vissers en eilandbewoners en de eerste bewoners van de nieuwe steden en dorpen.

3.5 Vergane schepen

In een markante authentieke schokbetonnen Noordoostpolderschuur uit 1951, tentoonstellingsruimte en gebouw van monumentale waarde, wordt het wrak gepresenteerd van het vistransportschip *De Ventjager* dat rond 1710 verging op de Zuiderzee. In de provincie waar al meer dan 450 wrakken van schepen en ontelbare visfuiken zijn gevonden kan de geschiedenis van land, water, land, niet beter worden verteld dan aan de hand van dit schip. Vanuit deze tentoonstelling wordt verwezen naar de blauwwitte palen met rode scheepjes die her en der verspreid over Flevoland aan bezoekers van de provincie laten zien waar scheepswrakken zijn opgegraven. Een gratis boekje *Vergane Schepen* kan door bezoekers worden meegenomen.

3.6 Pompen of verzuipen

In de hal van Nieuw Land vond de expositie 'Pompen of Verzuipen, Nederlanders & het water' plaats. Deze expositie is eind maart 2015 geopend en voortgezet tot 8 januari 2017. Toegevoegd werden stukken uit het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Flevoland en het Museale Depot, en enkele op kinderen toegespitste educatieve elementen. Bruiklenen voor deze expositie werden verkregen van tal van instellingen.

3.7 Scherp geschoten

De Schatkamer geeft geheimen prijs van de depots van Nieuw Land. In 2016 was hier Scherp geschoten te zien, foto- en filmbeelden uit het archief. Getoonde beelden waren gekozen vanwege compositie, opvallend onderwerp of esthetische waarde. De strakke zwart-wit foto's drukten een lang vervlogen tijdgeest perfect uit. Op film werden het werkeiland Lelystad getoond en zestig jaar bouwen aan de IJsselmeerpolders.

Bij de tentoonstelling Scherp geschoten, werd een reeks van artikelen geschreven door medewerkers van Nieuw Land. Deze verschenen in de *Flevopost*.

3.8 Geraakt door het water

In het kader van de Week van Ons Water is vanaf 12 oktober bij Nieuw Land 'Geraakt door het water' te zien, een fototentoonstelling van kunsthistorica Anemoon van Hemel over de drijfveren van de dijkgraven in Nederland. Eigenlijk zijn dijkgraven boegbeelden van het waterbeheer, maar als zodanig weinig zichtbaar. Wie zijn zij en wat drijft hun? Aanleiding tot het maken van de fototentoonstelling waren de Waterschapsverkiezingen van 2015.

4 Archief

Nieuw Land is hét archief van Flevoland en het Zuiderzeeproject. In Nieuw Land worden niet alleen de relatief jonge archieven en collecties bewaard van het Rijk, de provincie, de gemeenten Urk, Dronten, Lelystad, Zeewolde en het Waterschap Zuiderzeeland, maar ook het zeer oude bodemarchief van het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Flevoland, de museale collecties van Nieuw Land Poldermuseum en de particuliere verzamelingen van het Sociaal Historisch Centrum voor Flevoland (incl. het archief en de boekerijen van de Zuiderzeevereniging, de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders en de Dienst der Zuiderzeewerken).

In 2016 bestond het Rijksarchief in Flevoland 25 jaar, Nieuw Land Poldermuseum dertig jaar en het Sociaal Historisch Centrum (officieel Stichting voor het Bevolkingsonderzoek in de drooggelegde Zuiderzeepolders) tachtig jaar.

4.1 Bezoekers Studiecentrum

In 2016 hebben 357 mensen het Studiecentrum bezocht. Veertig bezoekers kwamen voor de eerste keer. Er waren 71 telefonische verzoeken om informatie, 220 vragen kwamen binnen via de mail drie brieven werden ontvangen. 97 Archieven zijn geraadpleegd en daarvan 356 dossiers. De bibliotheek werd 190 keer geraadpleegd. Het aantal vragen om beeldmateriaal steeg in 2016 van 53 naar 75. Het Studiecentrum was op 23 en 24 februari gesloten in verband met een cursus van de archiefmedewerkers.

4.2 Fysieke scheiding archieven

In verband met de op handen zijnde formele ontvlechting van taken van Nieuw Land heeft in december een fysieke scheiding plaatsgevonden van de archieven van enerzijds Het Flevolands Archief en anderzijds Batavialand. Depots 2.01 en 2.04 zijn toegewezen aan Het Flevolands Archief, Batavialand zal zijn archieven bewaren in 3.01 en 3.04. De hiermee samenhangende verhuizing van archieven is gecoördineerd door De Melker bv.

4.3 Ontvlechting catalogi

Tegelijk met de fysieke ontvlechting is een scheiding aangebracht in de catalogi. Het Flevolands Archief heeft vanwege de aansluiting op de nieuwe nationale infrastructuur gekozen voor archiefbeheersysteem Mais Flexis, Batavialand gaat voort met Atlantis 5.0 voor het toegankelijk maken op collectie- en documentniveau van de archieven van Nieuw Land Poldermuseum en Sociaal Historisch Centrum.

Het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten maakt gebruik van The Museum System en het Maritiem Depot (RCE) gebruikt Adlib.

Met steun van provincie Flevoland is in 2016 begonnen om in één website alle collecties van Batavialand toegankelijk te maken. Als portal wordt hierbij gebruik gemaakt van De Collectie Nederland en daarbinnen van het Zuiderzeenetwerk.

4.4 Collecties Stichting Nieuw Land

Ter voorbereiding op de overgang van de collecties van de Stichting Nieuw Land naar Batavialand zijn enkele deel collecties van deze stichting door de conservator geïnventariseerd. Daarnaast is begonnen met het inventariseren van het archief van de stichting.

4.5 Collecties Stichting voor het Bevolkingsonderzoek in de drooggelegde Zuiderzeepolders

Ter voorbereiding op de overgang van de collecties van de Stichting voor het Bevolkingsonderzoek in beheer en bruikleen naar Batavialand zijn enkele deel collecties van deze stichting door de onderzoekers geïnventariseerd. Daarnaast is begonnen met het inventariseren van de onderzoekarchieven van de stichting.

4.6 Archiefonderzoek en inventarisaties

De onderzoekers inventariseerden en schoonden het archief van de Stichting voor het Bevolkingsonderzoek in de drooggelegde Zuiderzeepolders en de archieven van mw. Els van Hulten-Delfgaauw (bij Studiecentrum nader toegelicht). De archieven worden omgepakt en na uitvoering van de vriesprocedure (terug)geplaatst.

Een voorlopige plaatsingslijst is gemaakt van de collectie die door Herman Sieben aan Batavialand werd geschonken. Dit archief heeft betrekking op zijn familie en het werk van zijn vader, W.H. Sieben. Het archief is formeel overgedragen aan Batavialand.

In 2016 zijn de volgende archieven en collectie materieel bewerkt of toegankelijk gemaakt middels een inventaris of plaatsingslijst door de archiefmedewerkers.

Collectie-nr.	Omschrijving	Omvang vóór aanvang	Omvang in m. na afronding	Bewerking of materieel beheer
1	Waterschap Noordoostpolder, bibliotheek	18	6,75	Bewerking
2	Provincie Flevoland, foto's, 1985-2002	4,5	6	Materieel beheer
41	Gemeente Lelystad, financiële archieven, (1979) 1980-2009	12,25	10,75	Bewerking
55	Gemeente Lelystad, kaarten linnen bestemmingsplannen (1979) 1980-1985	3	3	Materieel beheer
228	Hartman-TerKuile, M. boeken	0,25	0,25	Bewerking
242	Archief H.E.J. Geluk, 1996-2002	0,125	0,25	Bewerking
279	Culturele Commissie Zuiderzeewerkers, 1941-1987		0,25	Bewerking
454	Gemeente Urk, begraafplaatsregisters, 1755-1961	0,375	0,375	Bewerking
523	Algemene Zangvereniging Echo der Golven, Swifterbant 1964-2015	1,75	0,75	Bewerking
586	Gemeente Lelystad, persoonskaarten, 1994	17,25	26,75	Materieel beheer
620	Gemeente Lelystad, raadsvergaderingen, audio, (1968) 1981-1990	4	2,5	Materieel beheer
621	Gemeente Lelystad, geluidscassettes	0,125	0,25	Materieel beheer

708	Registers van de Burgerlijke Stand van het Openbaar Lichaam De Noordoostelijke Polder 1942	0,125	0,125	Materieel beheer
736	Gemeente Urk, 1814-1995	20	10,875	Bewerking
738	Openbaar Lichaam Zuidelijke IJsselmeerpolders, (1942) 1955-1971 (1985).	6,875	6	Materieel beheer
739	Openbaar Lichaam Zuidelijke IJsselmeerpolders, (1966) 1972-1979 (1980)	10	9,25	Materieel beheer
740	Openbaar Lichaam Zuidelijke IJsselmeerpolders, (1979) 1980-1995	11,125	10,375	Materieel beheer
741	Openbaar Lichaam Zuidelijke IJsselmeerpolders, Addenda archiefblokken 1955-1971 en 1972-1979	0,875	0,75	Materieel beheer
750	Archief Landbouwmaatschappij IJsselmeerpolders, afdeling Kraggenburg 1957-1990	0,125	0,125	Bewerking
760	Stichting Recreatiepark Dronten, 1966-1980	0,125	0,25	Bewerking
761	Archief OL ZIJP, levensmiddelen personeelsverblijf Biddinghuizen, 1979	0,125	0,125	Bewerking
763	Christen Democratisch Appèl, afdeling Lelystad, 1975-2006	0,75	0,25	Bewerking
764	Groen Links, afdeling Flevoland, 1982-1995	0,25	0,25	Bewerking
799	Waterschap Zuiderzeeland, periodieken	5	4,125	Bewerking
866	Nederlandse Christen Vrouwenbond, afdeling Swifterbant, 1968-2003	0,25	0,25	Bewerking
901	Archief van de Stichting tot bevordering Eigen Woningbezit, 1972-1980	0,25	0,125	Bewerking
910	E.O. Houtsma, 1952-1966	0,125	0,25	Bewerking
921	Filmhuis Lelystad, 1979-1998	0,125	0,125	Bewerking
923	Rotary Dronten, 1983-1994	0,125	0,25	Bewerking
924	Dierenpark Dronten 1972-1979	0,125	0,25	Bewerking
931	J.C. de koning, 1967-2007	0,125	0,125	Materieel beheer
938	Westenbrink, G.J., 1970-1993	0,25	0,25	Bewerking
977	Openbaar Lichaam Zuidelijke IJsselmeerpolders, grondgebied toekomstige gemeente Lelystad, tekeningen bestemmingsplannen	5	5	Materieel beheer
1.027	Tenhaeff, C.R. van, boeken	0,125	0,125	Bewerking
1.049	Tenhaeff, C.R. van, prentbriefkaarten	0,25	0,25	Bewerking
1.050	Luchtfoto's afkomstig van de gemeente Almere	0,25	0,25	Bewerking
Totaal		85,875	107,625	

4.7 Acquisitie archiefbescheiden

In 2016 zijn de onderstaande archieven verkregen.

Collectienr. NLE	Naam collectie	Periode	Omvang in m.	Beheerder	Soort
1	Waterschap Noordoostpolder, bibliotheek	1939-1999	18	Wp Zuiderzeeland	Overheid
11	Heemraadschap Fleverwaard, bibliotheek	-	8	Wp Zuiderzeeland	Overheid
41	Gemeente Lelystad, financiële archieven	(1979) 1980- 2009	10,75	GA Lelystad	Overheid
42	Archief Volksdansvereniging Manavu te Lelystad	1980-2011	3,5	GA Lelystad	Particulier
43	Vrouwen Adviescommissie Lelystad	1975-1990	15	GA Lelystad	Particulier
55	Gemeente Lelystad, kaarten linnen bestemmingsplannen	(1979) 1980- 1985	3	GA Lelystad	Overheid
586	Gemeente Lelystad, persoonskaarten	1994	26,75	GA Lelystad	Overheid
785	Projectbureau Waterschappen Zuidelijke IJsselmeerpolders en Noordoostpolder	1986	0,5	Wp Zuiderzeeland	Overheid
977	Openbaar Lichaam Zuidelijke IJsselmeerpolders, grondgebied toekomstige gemeente Lelystad, tekeningen bestemmingsplannen	1972-1979	5	GA Lelystad	Overheid
Totaal			90,5		

4.8 Toezicht op het beheer van de overheidsarchieven

Het Erfgoedcentrum Nieuw Land is belast met het toezicht op het beheer van de niet overgebrachte archieven van de provincie Flevoland (vanaf medio december 2016), de gemeenten Dronten, Lelystad, Urk en Zeewolde, het waterschap Zuiderzeeland en alle gemeenschappelijke regelingen welke zijn gevestigd in één van deze gemeenten.

Het digitaal werken bij de overheidsorganen neemt meer en meer vlucht, waardoor het digitaliseren van de archiefbescheiden bij binnenkomst een noodzakelijkheid wordt. Een onderdeel van het digitaal werken is het vervangen van analoge archiefbescheiden door digitale originelen, het zogenoemde substitutie. In 2016 heeft de gemeente- en waterschapsarchivaris ingestemd met de vervanging van analoge archiefbescheiden bij de gemeente Dronten en het waterschap Zuiderzeeland. Voor de gemeente Lelystad is het proces van totstandkoming van het vervangingsbesluit begeleid, waarbij concept handboeken van vervanging zijn beoordeeld.

Het jaarlijks vernietigen van archiefbescheiden is een archiefwettelijke vereiste, art. 3 Archiefwet 1995, voor overheidsorganen. Alvorens tot vernietiging over te gaan is instemming vereist van de gemeente- en waterschapsarchivaris vereist. In 2016 hebben de gemeenten Lelystad, Urk en Zeewolde en het waterschap Zuiderzeeland concepten van vernietigingslijsten voorgelegd ter beoordeling. Het algemene beeld is dat de gemeenten en het waterschap juist en tijdig vernietigen.

Een onderdeel van het toezicht vormt het jaarlijks opstellen van een verslag inzake de Kritische Prestatie Indicatoren op het gebied van het archiefwezen bij de overheidsorganen. In 2016 zijn voor alle overheden, behalve de provincie, deze Archief LKPI's opgesteld en aan de zorgdrager toegezonden. Het Interbestuurlijk toezicht van de provincie heeft deze toezichtsinformatie gebruikt voor het toezicht op de zorg door de zorgdrager.

Het vervreemden van archiefbescheiden van het ene overheidsorgaan naar het andere overheidsorgaan is ook instemming plichtig van de gemeente- en waterschapsarchivaris. In 2016 heeft de gemeente Lelystad enkele archiefbescheiden in kopie-vorm overgedragen aan de provincie Flevoland daar het bevoegd gezag was overgegaan. Dit met instemming van de gemeentearchivaris. Alle gemeenten hebben van de provincie Flevoland enkele digitale WABO-dossiers overgedragen gekregen (vanaf 1 januari 2014) nadat het bevoegd gezag van de provincie was overgegaan naar de gemeente. Deze vervreemding is begeleid en goedgekeurd door de gemeentearchivaris.

Periodiek heeft de gemeente- en waterschapsarchivaris overleg gevoerd met de DIV-afdelingen van de gemeente en het waterschap. Tijdens deze bijna maandelijkse gespreken zijn diverse toezichtsvelden aan de orde gekomen en is de voortgang ervan gecontroleerd. De provincie-, gemeente- en waterschapsarchivaris legt verantwoording af voor zijn werkzaamheden ten aanzien van het beheer van de archiefbewaarplaats en het toezicht op het beheer van de niet overgebrachte archiefbescheiden in een separaat jaarverslag dat aan de desbetreffende overheidsinstelling wordt toegestuurd.

4.9 Archief Teun Koolhaas

Onderzoekers van Nieuw Land zijn op uitnodiging van Jan de Vletter en Ans van Berkum uit Almere gevraagd te kijken naar de archieven van de overleden stedenbouwkundige van Almere, Teun Koolhaas. De met name audiovisuele archieven van Teun Koolhaas worden bewaard in Polderblik. Plan is om in Polderblik lezingen te organiseren en een voorstel te maken voor archivering van deze bijzondere verzameling. Remco van Diepen heeft hiervoor een eerste opzet gemaakt.

4.10 Cursus Oud Schrift

De conservator verzorgde in 2016 een cursus 'Oud schrift (voor beginners)'.

4.11 Museaal Depot

Door de conservator zijn enkele tientallen objecten via Atlantis 5.0 toegankelijk gemaakt. Twee vrijwilligers leverden een belangrijke bijdrage aan de ontsluiting van de kaarten en het houten gereedschap. Een derde vrijwilliger helpt mee met het toegankelijk maken van het kunstbezit.

Op verzoek van de conservator heeft de conservator van Museum Spakenburg, Adriaantje de Jong, in waarderende zin gekeken naar de klederdrachtencollectie van Nieuw Land. De collectie ontginnings- en landbouwmachines zijn sinds mei 2015 verplaatst naar het Lelystadse industrieterrein Noordersluis. Dit gebeurde omdat plaats moest worden gemaakt voor het Conserveringsstation van de IJsselkogge. Bij het zoeken naar een oplossing voor deze machines voor de komende vijf jaar is gesproken met Stichting Behoud Oude Technieken in Almere en met de 'Swifterbantgroep', een informele club mensen die geïnteresseerd zijn in de poldermachines. Voor het MT is een notitie gemaakt waarin alle scenario's inzake behoud en beheer van deze collectie zijn vermeld.

In 2016 werden het Museaal Depot onder andere uitgebreid met de volgende stukken:

- 'Gelegenheidskostuum' voor mannen uit de jaren dertig van de twintigste eeuw (bruikleen omgezet naar schenking, van P. van Wesemael, Emmeloord);
- Vlag met opschrift 'Open Markerwaard goud waard' (schenking van L. Griffioen, Hoorn);
- Maquette van het politionele dienstgebouw Baljuw te Almere (schenking van de Politie Midden-Nederland, Lelystad).

Bruiklenen werden verstrekt aan:

- Historische Vereniging Zwijndrecht/Oudheidkamer De Vergulde Swaen, Zwijndrecht, ten behoeve van de expositie 'Schokbeton': model van een schokbetonnen schuur;
- Museum Schokland, Schokland, ten behoeve van de expositie 'Zuiderzeeverij in beeld. Tekeningen van Peter Dorleijn': selectie van tekeningen gemaakt door Peter Dorleijn voor zijn onderzoek over de Zuiderzeeverij en de bouwgeschiedenis van de botter;

- (Museum)restaurant De Cantine, Lelystad, ten behoeve van een permanente presentatie van Nieuw Land-collectie: twee vitrines, een aantal objecten dat werd verkocht in een arbeiderskantine en voorwerpen die behoorden tot de inboedel van een Flevolands arbeiderskamp;
- Cultuur Historisch Centrum Land van Vollenhove, Vollenhove, ten behoeve van de expositie 'Bodemschatten uit de Kop': opgezette buizerd en opgezette hermelijn;
- Nationaal Baggermuseum, Sliedrecht, ten behoeve van de expositie 'Strijd tegen het water': twee keramische drainagebuizen;
- Stichting De Verbeelding, Zeewolde, ten behoeve van de expositie 'Patronen': negen werken van Jan Schilder;
- Aan het Noordbrabants Museum, 's-Hertogenbosch, ten behoeve van de expositie 'Opgegraven strijd. Archeologie van de oorlog': vier objecten verband houdende met de Tweede Wereldoorlog.

De conservator van Nieuw Land is Provinciaal museumconsulent Flevoland en nam als zodanig deel aan de bestuursvergaderingen van het Landelijk Contact van Museumconsulenten en legde bezoeken af aan Flevolandse musea: Museum Het Oude Raadhuis Urk, Luchtvaart-Themapark Aviodrome, Cultuurbedrijf Noordoostpolder/Museum Schokland (Museum Schokland) waarbij adviezen is gegeven. Op 5 september werd in samenwerking met Veiligheidsmuseum PIT in Almere de jaarlijkse contactbijeenkomst van Flevolandse musea georganiseerd. Alle musea waren hierbij vertegenwoordigd. Als gast schoof Willem-Jan Hogestijn aan, die een presentatie van het Archeologiehuis Almere verzorgde. Periodiek informeert de museumconsulent de Flevolandse musea per e-mail over actuele publicaties, toekomstige evenementen en andere wetenswaardigheden in de museumsector.

De conservator en beheerder archeologisch depot werden door Omroep Flevoland Radio geïnterviewd over archeologie en historische objecten en de verhalen die daarmee verbonden zijn. Deze interviews maakten deel uit van het zaterdagochtendmagazine 'Goedemorgen Flevoland'. Op de website van de omroep werden de besproken objecten afgebeeld; in de hal van Nieuw Land werden ze gedurende veertien dagen onder de titel 'Radiopraatjes' geëxposeerd.

Objecten en onderwerpen die in 2016 aan bod kwamen:

- Tekening betreffende de Zuiderzeevervisserij in Vollenhove, gemaakt door Peter Dorleijn;
- Brandijzer R11 van een staatslandbouwbedrijf in de Noordoostpolder;
- Bosatlas van Nederland Waterland uit 2010;
- Bord met afscheidsmenu voor A.D. van Eck uit 1964;
- Boek Bouwen op nieuwe bodem uit 1967;
- In 1973 uitgegeven voorlichtingsbrochure over de aanplant van bolgewassen in het Stadspark te Lelystad;
- Objecten betreffende autoritten over de bevroren Zuiderzee in februari 1929;
- De Almeerse Floriade en zijn voorlopers;
- Het Middelnederlands Handwoordenboek;
- Ets van de haven van Harlingen omstreeks 1781;

- Naslagwerk *Erfgoedbalans Flevoland* uit 2011;
- Schatkamerexpositie 'Scherp geschoten';
- Beeldje 'De toekomst van Urk';
- Fotograaf Jaap Potuyt;
- De Urkse connectie met Elten;
- Fotoportret van ir. Cornelis Lely uit 1924;
- Grafrede bij de uitvaart van ir. Cornelis Lely in 1929;
- Levensbeschrijving van ir. Cornelis Lely door mr. K. Jansma;
- Spotprent van 'Jantje' over de toestand in het IJsselmeergebied, circa 1935;
- Henk Rotgans en de Noordoostpolder-razzia van 17 november 1944;
- Duitse militaire stafkaart uit 1944;
- Publicatie van het stadsplan van Cornelis van Eesteren uit 1966;
- Boek *Iconen van Almere. De stad vertelt haar verhaal* uit 2016;
- Delftsblauw bord met afbeelding van de Verlosserkerk in Marknesse;
- Herdenkingsboek over 100 jaar Anna Paulownapolder uit 1946.

In december is door Omroep Flevoland aangegeven dat het zaterdagochtendmagazine in 2017 zou komen te vervallen.

4.12 Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Flevoland

Naast het reguliere overleg met de beheerders van de andere provinciale depots, is er vanuit het depot ook gesproken met de DSP Groep die in opdracht van de provincie Flevoland onderzoek deed naar de toekomstbestendigheid van het provinciaal depot. Het beleidsplan 2015-2018 van het depot en het rapport van de Erfgoedinspectie dienden ook als basis voor besluitvorming over het depotbeheer. Het rapport van de Erfgoedinspectie (over alle provinciale depots) werd gepresenteerd in Amersfoort.

Met provincie Flevoland is gesproken over de geplande overgang van het beheer van het provinciaal depot van Nieuw Land naar Batavialand en over de Cultuurnota 2017-2020. In gezamenlijk overleg is een beheerovereenkomst opgesteld voor het beheer van het depot door Batavialand.

Met gemeente Noordoostpolder, provincie en Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is gesproken over het bodemarchief van Noordoostpolder en met deze gemeente en archeologiebedrijf RAAP is gesproken over de nieuwe archeologische waardenkaart.

Voorts vond overleg plaats met een ontwerpbureau voor het ontwerp van een provinciaal paviljoen op het Floriadeterrein in Almere, met prof.dr. D.C.M. Raemaekers en dr. P.D. Jordan van het Groninger Instituut voor Archeologie in verband met mogelijkheden voor een promotieonderzoek van studente Özge Dmirci naar het Swifterbantawerf en met projectgroep De Rode Schuur uit Zeewolde over de mogelijkheden van een tentoonstelling.

Het depotbeheersysteem (The Museum System) is in 2016 vernieuwd en van de lokale server in Nieuw Land overgegaan naar hosting door CIT in Den Haag. Er is een begin gemaakt met het scannen van documentatie van archeoloog G.D. van der Heide van de Dienst der Zuiderzeewerken.

Aan het depot overgedragen zijn:

- De laatste stukken documentatie van het onderzoek E4 Urk door de RCE te Amersfoort;
- Een jeneverkruik en een middenvoetsbeen van een rund, door een bezoeker van het archeologische spreekuur;
- Vondsten en documentatie van twee projecten in Zeewolde (Priem en Rassenbeektocht ZEE2-11 en Windturbinepark RO1-RO6 ZEE-12). door ADC Archeoprojecten;
- Drie vondstendozen met houtskool van project N23 vindplaats 5, door ADC;
- Een groot aantal plexiglazen platen met veldtekeningen van de hakker, een grote hoeveelheid veldtekeningen van GIA-onderzoeken en van de Kuinder burchten, door het Groninger Instituut van Archeologie.

Door het depot overgedragen is:

- Een in Havelte gevonden natuurstenen knophamer, aan het Noordelijk Archeologisch Depot.

Het archeologisch spreekuur in Nieuw Land is in 2016 door zeven bezoekers bezocht.

Voor Omroep Flevoland Radio zijn in 2016 26 radiopraatjes opgenomen die zijn uitgezonden op de zaterdagmorgen. In de Week van de Geschiedenis zijn twee extra radiopraatjes gemaakt.

Meldingen en veldverkenningen

Een landbouwer uit de Noordoostpolder meldde de vondst van een grote hoeveelheid hout. Onderzoek bevestigde het vermoeden dat het een kapot getrokken scheepswrak betreft.

Een bouwbedrijf uit Urk meldde de vondst van een aantal beenderen, inspectie leerde dat het (veel voorkomend) slachtafval betrof.

Samen met leden van de AWN afdeling Flevoland is een veldverkenning uitgevoerd op vindplaats E170 in de Noordoostpolder.

Op verzoek van de gemeente Urk is toezicht gehouden tijdens het uitgraven van een kelder voor een nieuwbouwwoning op de Bult. Er werd niets bijzonders aangetroffen.

Medewerking is verleend aan de IFMAF opgraving van een wrak bij Dronten en bij het onderzoek van het aangeploegde scheepswrak bij Rutten in de Noordoostpolder.

Medewerking is ook verleend aan televisieopnamen voor de productie van een documentaire over Schokland voor de RCE, beeldmateriaal is verzorgd voor een project van de Kunstlinie gemeente Almere en voor de publicatie *Swifterbant. Pionieren in Flevoland 6500 jaar geleden* is een grote hoeveelheid beeldmateriaal geleverd. Hiernaast verstrekt de depotbeheerder informatie (circa honderd vragen in 2016) met betrekking tot de archeologische vondsten en de bodem van Flevoland.

Door het depot werden bruiklenen verstrekt:

- Aan het Cultuur Historisch Centrum land van Vollenhove voor de tentoonstelling 'Bodemschatten uit de kop';

- Aan het Rijksmuseum van Oudheid in Leiden voor de presentatie 'Archeologie uit je achtertuin'. De bruiklenen werden verstrekt namens Zeewolde, Noordoostpolder, Dronten en Lelystad;
- Aan Archeologie West-Friesland voor een tentoonstelling in de Bonifaciuskerk in Medemblik en in Cultuurschuur Wieringerwerf;
- Aan het Noord-Brabants Museum voor de expositie 'Opgegraven strijd, archeologie van de oorlog';
- Aan het Groninger Instituut voor Archeologie voor wetenschappelijk onderzoek. Het ging hier om aardewerk van de Swifterbantcultuur en bot en geweiwerkstukken van vindplaats A27 Hoge Vaart;
- Aan de Universiteit Leiden voor wetenschappelijk promotieonderzoek. Hier ging het om stenen bijlen en onderzoek naar gebruikssporen;
- En de lopende bruiklenen aan Almere, Museum Schokland en Nieuw Land zijn met een jaar verlengd.
- Aan de gemeente Almere. Een aantal voorwerpen kwam zwaar beschadigd terug en deze zijn ter restauratie aangeboden aan Archeoplan in Delft waar de schade voortreffelijk is hersteld.

Bruiklenen werden verkregen:

- Van het Noordelijk Archeologisch Depot voor de presentatie 'Pompen of Verzuipen' in Nieuw Land;
- En de bruikleen van het Drents Museum, twee stenen bijlen voor de tentoonstelling Oer! in Nieuw Land, is met een jaar verlengd.

Rondleidingen door het depot en de vaste expositie Oer! werden gegeven aan:

- De Statenfractie van de Christen Unie;
- Docenten die deelnamen aan het educatieproject De Culturele Haven;
- Nieuwe collega's van de Bataviawerf en de RCE;
- Medewerkers van het Archeologiehuis van Almere.

De excursie met AWN-leden ging in 2016 naar Utrecht '*Dom Under*' en Castricum '*Het huis van Hilde*'. De depotbeheerder bracht tevens een bezoek aan het recent geopende Archeologiehuis van de gemeente Almere in Almere Buiten (naast de bibliotheek).

5 Studiecentrum

Nieuw Land is hét studiecentrum van Flevoland en het Zuiderzeeproject. Door de afdeling Collecties en Onderzoek worden bronnen geïnventariseerd en toegankelijk gemaakt, historisch onderzoek gedaan en ondersteuning geboden aan onderzoek van derden. Omdat het Steunpunt Archeologie en jonge Monumenten van Flevoland en de International Fieldschool for Maritime Archaeology een sterke inhoudelijke connotatie hebben vormen zij een onderdeel van het Studiecentrum van Nieuw Land.

In het kader van de ontvlechting van taken van Nieuw Land zal het Studiecentrum inclusief Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Flevoland en het beheer van de particuliere collecties overgaan naar Batavialand en aldaar tezamen met het beheer van het Maritiem Depot het Cornelis Lelycentrum gaan vormen.

Hoewel de in 2005 gestarte financiering van de wetenschappelijke + voor onderzoek in 2013 is stopgezet, druppelen de resultaten hiervan nog steeds binnen en wordt hieraan ook in dit jaarverslag aandacht besteed.

5.1 Steunpunt Archeologie en jonge Monumenten Flevoland (SAMF)

De voornaamste taak van het Steunpunt is de ondersteuning van gemeenten in Flevoland met betrekking tot erfgoedbeleid. In 2016 heeft het Steunpunt 165 adviezen uitgebracht.

Het merendeel van deze adviezen had betrekking op archeologie in gemeenten. Andere partijen die zijn geadviseerd zijn het Waterschap Zuiderzeeland, Landschapsbeheer, de provincie Flevoland, het Rijk (RCE), de Omgevingsdienst en een aantal andere partijen.

In onderstaande tabel is het aantal adviezen per organisatie weergegeven, samen met het aantal uren dat aan advisering is besteed.

Instantie	Aantal adviezen/voorlichting	uren
Gemeente Lelystad	62	190
Gemeente Noordoostpolder	16	53
Gemeente Urk	12	35
Gemeente Dronten	5	12
Gemeente Zeewolde	4	12
Gemeente Almere	3	9
Waterschap Zuiderzeeland	3	10
Alle gemeenten & waterschap	22	83
Landschapsbeheer	2	2
Provincie	13	36
Rijk (RCE)	5	14
Omgevingsdienst	2	11
Diversen	16	61
Totaal	165	516

Uit de cijfers komt duidelijk naar voren dat de gemeente Lelystad verreweg het grootste beroep op het Steunpunt doet (net als in 2015), met als tweede de gemeenten Noordoostpolder en Urk. Ook is in de breedte proactief aan voorlichting gedaan.

Het Steunpunt heeft input geleverd aan meerdere grotere (provinciale) projecten:

- Bijeenkomst Bodem van Flevoland;
- Provinciaal overleg Cultuurbeleid;
- Bijeenkomst voorbereiden opstellen Omgevingsvisie (gemeente Lelystad);
- Gebiedsagenda IJsselmeer (Rijk);
- Monitoring scheepswrakken in Flevoland.

5.2 Projecten

In samenwerking met Truus Visser (vrijwilligster Nieuw Land) en het Bureau Lenie Hanse tekst en onderzoek is de publicatie ter hand genomen van de inventarisatie van beeldbepalende gebouwen in de gemeente Zeewolde (rapport verschijnt voorjaar 2017). De Erfgoedcommissie Lelystad is onder voorzitterschap van de coördinator van het Steunpunt zes keer bij elkaar geweest. De commissie heeft overleg gevoerd met de gemeente Lelystad om te komen tot de aanwijzing van vier gemeentelijke monumenten per jaar. Tevens is zij met de gemeente in gesprek over de toekomst van de Viskwekerijwoningen.

Het Steunpunt heeft bijeenkomsten georganiseerd specifiek gericht op de gemeenten Noordoostpolder en Urk. Samen met een selectie van stakeholders is gezocht naar de identiteit van beide gemeenten (branding). De bedoeling is om aan de hand van deze branding cultureel erfgoed op de agenda te krijgen van bestuurders, ambtenaren en bewoners. Dit project wordt uitgevoerd met bureau de Missing Link. Het project wordt in 2017 voortgezet en uitgerold over geheel Flevoland. Het gaat dan om verbreding van het project, namelijk het koppelen van de identiteit aan de omgevingsvisie, die de gemeenten in 2018 gereed moeten hebben. De geïntegreerde aanpak van de elementen uit de leefomgeving in de visie vormt een ideale basis om de cultuurhistorische identiteit van gemeenten vorm te geven en in de visie te integreren.

Met het Nationaal Restauratiefonds (NRF) heeft het Steunpunt een A&O dag georganiseerd die moest worden afgeblazen door gebrek aan belangstelling bij de Flevolandse gemeenten. In het voorjaar zal een nieuwe A&O dag worden georganiseerd. Overigens lijkt het gebrek aan belangstelling bij de gemeenten voor cultureel erfgoed symptomatisch voor de geringe capaciteit in menskracht en middelen die worden uitgetrokken voor de ontwikkeling van erfgoedbeleid.

Voor de cultuurhistorie van Flevoland is het maritieme erfgoed één van de pijlers en vandaar dat het Steunpunt daar de afgelopen jaren onder andere op heeft ingezet. Met bureau de Missing Link is plan gemaakt om dit bijzondere Flevolandse erfgoed op de politieke agenda te krijgen en de bewustwording hiervan bij inwoners te vergroten. Dit thema is voorgezet in 2016. Een projectplan is gemaakt dat bestaat uit de volgende elementen: 1) opzetten stuurgroep maritieme archeologie; 2) organisatie congresdag (voorjaar 2017); 3) opstellen aanbevelingen; 4) update website (Platform Maritieme Archeologie).

Het Steunpunt heeft meerdere gesprekken gevoerd met de Stichting Archeos en de Landelijke Werkgroep Archeologie Onder Water (LWAOW) over activiteiten die duikers kunnen ontwikkelen in het IJsselmeer en Markermeer op het gebied van de onderwaterarcheologie. De nieuwe wetgeving maakt het op dit moment bijna onmogelijk voor amateurarcheologen om onderwater onderzoek te doen, terwijl deze groep juist een enorm belangrijke speler in het maritieme veld onder water kan zijn. Aangezien alle gemeenten in Flevoland aanzienlijke waterbodems tot hun grondgebied moge rekenen, is het van groot belang samenwerkingen aan te gaan met clubs van amateurduikers (en de LWAOW).

Lezingen/Rondleidingen

- Pitch Flevolands erfgoed Culturele Proeverij provincie Flevoland op 13 januari, provinciehuis, Lelystad;
- Inspreken in commissievergadering provincie, voorbereiding cultuurnota 2017-2010 op 13 januari, provinciehuis, Lelystad;
- Toelichting lichte IJsselkogge;
- Rondleiding Statenleden bij Nieuw Land;
- Rondleiding Japanse gasten in de NOP en deelname conferentie "Hachirogata meets Noordoostpolder";
- Lezing voor Genootschap Flevo op 24 juni, getiteld: "Erfgoed tussen herinnering en herdenking", Nieuw Land, Lelystad.
- Rondleiding medewerkers van Museum De Ronde Venen, Vinkeveen, door de expositie 'Pompen of Verzuipen';
- Rondleiding Gertjan Kooiman, vrijwilliger van het Zuiderzeemuseum, door Nieuw Land (presentaties);
- Rondleiding fractie van de ChristenUnie in Provinciale Staten van Flevoland, door Nieuw Land (presentaties en depots);
- Rondleiding Erik Boshuizen en zijn relaties, door Nieuw Land (presentaties en depots);
- Rondleiding voor belangstellenden van de Lezersdag van de Flevopost, door de expositie 'Scherp geschoten' (twee maal).

Bijeenkomsten (georganiseerd en/of bijgewoond)

- Eigen Overleg Steunpunten/LOS zes bijeenkomsten;
- Congres Genootschap Flevo op 24 juni, getiteld: "Erfgoed van Flevoland. Een lust of een last?";
- Symposium: "Historische scheepsreconstructies", Bataviawerf, Lelystad.
- Het "Aquarium" netwerkwisseling 10 februari Amsterdam.
- Noordelijke netwerkdag Oorlogsbronnen op 3 juni Groningen.

5.3 International Fieldschool for Maritime Archaeology Flevoland (IFMAF)

Met steun van de RCE, de Rijksuniversiteit Groningen, Nieuw Land en de gemeente Lelystad is in 2016 de bijzondere leerstoel Maritieme Archeologie van prof.dr. A.F.L. van Holk in stand gehouden. De IFMAF komt voort uit een samenwerkingsovereenkomst van 2006 die bedoeld was om het maritiem archeologische onderwijs en onderzoek in Nederland te versterken.

Het bachelor college 'Inleiding Maritieme Archeologie' is door dertien studenten gevolgd. Onder de studenten bevond zich een grote groep historici, die de Inleiding als bijvak hebben gevolgd. De studenten zijn ook op excursie geweest naar Nieuw Land en Bataviawerf in Lelystad. Drie master studenten zijn begeleid, zij studeren af in 2017. Vier promovendi worden begeleid bij hun promotieonderzoek.

Door de IFMAF zijn in 2016 in Flevoland opgravingen verricht op kavel OO64A en op kavel NK47(II). De campagne op kavel OO64A was verdeeld over twee tijdvakken, van 4 tot en met 16 juli en van 15 tot en met 26 augustus. De open dag op 20 augustus is door vele geïnteresseerden bezocht.

Aan het veldwerk hebben acht studenten deelgenomen van de KU uit Leuven (België), Hogeschool Saxion en de Rijksuniversiteit van Groningen. Daarnaast hebben vrijwilligers van de AWN aan het veldwerk meegedaan. De staf bestond uit twee veldwerktechnici van het GIA en Nieuw Land-vrijwilligster Tineke Roovers. De projectleiding lag in handen van André van Holk.

Het bijzondere van de vindplaats is dat het gaat om een zeegaand schip dat vlak onder de Overijsselse kust is vergaan. Het betreft een vrachtschip uit de achttiende eeuw met een geschatte lengte over de stevens van 27 meter. Het scheepswrak is al eerder verkend door het graven van proefsleuven. De jaarringmonsters leverden een kapdatum op tussen 1735 en 1741. In 2016 is het achterschip (ongeveer een derde van de scheepslengte) vrij gegraven. Alleen het onderwaterschip bleek nog aanwezig te zijn.

Gebleken is dat het om een relatief groot schip ging, mogelijk een fluitschip of driemaster, met een lengte van minimaal 26 meter. De voor- en achterstevens hebben een loden bekleding wat kenmerkend is voor zeegaande schepen. Waarschijnlijk voer het schip over de oceanen. Jaarringonderzoek wees uit dat het schip was gebouwd van hout dat tussen 1735 en 1741 was gekapt in Midden-Duitsland. Het achterschip is door de onderzoekers nauwkeurig opgemeten, getekend en beschreven.

Op grond van eerder onderzoek is het vermoeden geuit dat het wrak door kustbewoners is leeggehaald en het zou ook kunnen zijn dat het schip na vergaan door bewoners deels is gesloopt. Toch werden nog enkele interessante vondsten uit het wrak gehaald, zoals gietijzeren kogels, industrieel aardewerk, een breeuwhamer en een voorhamer. Het meest tot de verbeelding minuscule vondsten van botanisch materiaal, waaronder walnoot, amandelen, hazelnoten en druivenpitten. Met name de amandel is opvallend; een zuidvrucht die in archeologische context vrij zeldzaam is in Nederland en slechts bekend is uit één ander scheepswrak. Het onderzoek wees tevens uit dat de grondwaterstand ter plaatse hoog is en het wrak daarmee op die plek dus redelijk goed beschermd ligt.

Deze plek, in beheer van Staatsbosbeheer, was bij de start van het veldwerk overigens wel volledig door struikgewas overwoekerd. In de toekomst moet er op worden toegezien dat de vindplaats goed wordt onderhouden, dat wil zeggen regelmatig gemaaid om beschadiging van het wrak door wortels te voorkomen.

In februari raakte een agrariër op kavel NK 47 in de Noordoostpolder met zijn ploeg vast in scheepshout. Op deze plek was al eerder door de AWN een booronderzoek uitgevoerd en vastgesteld dat in de ondergrond scheepshout aanwezig was. Het wrak stond voor 2016 op de nominatie voor een IFMAF-onderzoek. De eigenaar zag echter liever een verkennend onderzoek uitgesteld tot een latere datum, wanneer het land ingezaaid zou zijn met gras (in 2019). Met behulp van een graafmachine is geprobeerd het wrak te verwijderen. Na melding zijn de coördinator van het SAMF en beheerder van het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Flevoland polshoogte gaan nemen. Zij stelden vast dat de losgetrokken scheepsdelen wezen op de aanwezigheid van een wrak van een groot zeegaand schip. In overleg met de pachter heeft de IFMAF daarom besloten een verkenning te verrichten in de herfst van 2016 (in dit geval zonder studenten, aangezien het collegejaar al in volle gang was). Het onderzoek is uitgevoerd van 26 september tot 7 oktober 2016 door een team van onderzoekers en vrijwilligers van het GIA en de AWN, afdeling Flevoland. Op de site zijn drie proefputten gegraven van respectievelijk twee keer drie bij twee meter en één van vijf bij één meter. De wijze waarop het scheepshout in de drie sleuven ligt duidt erop dat het wrak in nog redelijke samenhang in de bodem ligt (oriëntatie noord-zuid, met de voorsteven in het zuiden). De hoogste scheepsdelen (dek-knieën) liggen slechts op een diepte van twintig tot dertig centimeter onder maaiveld, terwijl de grootste diepte anderhalve meter onder maaiveld bedraagt. In de drie putten komen respectievelijk een deel van het voorschip in beeld, een deel van de bakboordzijde en een deel van het vlak van het wrak met zogenaamde 'zitters', zodat hier mogelijk sprake is van de kim. De buitenkant van de huid is voorzien van een dubbele laag naaldhout. De wegering aan de binnenkant is deels bekleed met een naaldhout. Tot de gevonden scheepsinventaris behoren vaatwerk van aardewerk en steengoed, en onderdelen van de tuigage zoals blokken en touwresten. Nog in situ liggen drie complete tonnen die waarschijnlijk tot de lading van het schip behoorden. De bijbehorende lasthaken om de tonnen te lossen zijn ook gevonden.

Duidelijk is dat het wrak zo niet kan blijven liggen. Het staat door de ondiepe ligging bloot aan mechanische en biologische degradatie en door drainage en daarmee gepaard gaande klink zullen aanploegen en daarmee aantasting van de vindplaats toenemen.

In 2016 zijn bij het GIA gelden aangevraagd en toegekend om de IFMAF-opgravingen uit te werken. Koen Blok heeft verslag gedaan van het onderzoek op kavel NT 25 en op de Bataviawerf gewerkt aan de documentatie van scheepsonderdelen van het wrak OR 49. In het kader van hun opleiding hebben verschillende studenten een bijdrage geleverd aan de uitwerking van opgravingen van de IFMAF, onder andere van het veldwerk OO64A in 2016.

De bijzonder hoogleraar maritieme archeologie nam deel aan de volgende workshops, comités en projectgroepen:

- Lid Steering Commity van het International Symposium on Boat and Ship Archaeology en als zodanig is het congres in Marseille bijgewoond (17-20 oktober, Marseille) en aldaar de lezing verzorgd 'Maritime News from the Netherlands', gepubliceerd in MoMarch, Université Aix-Marseille, Aix-en-provence;
- Voorzitter van de Glavimans Stichting en dagvoorzitter en (mede)organisator van het Glavimans symposium op 25 februari te Amersfoort;
- Organisator, gespreksleider (expertmeeting) en dagvoorzitter van het symposium Historische Scheepsreconstructies op 14 oktober, Bataviawerf, Lelystad;
- Projectgroep Batavialand herbouw waterschip.

Op 9 december is deelgenomen aan de GIA Onderzoeksdag en op 16 december is een rondleiding verzorgd in het Maritiem Depot voor de Vrienden van Nieuw Land.

Vanuit de IFMAF zijn Rijk en provincie Flevoland geadviseerd over de ingrepen in het Markermeer (de Markerwadden, versterking Houribsluis en de Hoornse Hop). De RCE is geadviseerd over de toekomst van opgeslagen scheepshout in verband met de ophanden zijnde verhuizing van het Maritiem Depot in Lelystad.

Met Maarten Duyvendak is onderzocht in hoeverre de aanvraag 'A coastal society: Hierarchies and interdependencies of maritime activities in the Waddenzee-Zuiderzee system (The Netherlands) circa 1500-1900' omgebouwd zou kunnen worden tot een Europees project en ingediend zou kunnen worden bij het Horizon 2020 programma van de Europese Unie (Call Coastal societies). De tijd bleek echter te kort om het onderzoeksvoorstel gereed te krijgen voor de indieningsdatum 2 februari 2017. Bovendien hecht de EU sterk aan vormen van valorisatie die binnen dit project lastig te realiseren zijn. Voor het programma Digital Humanities van de Faculteit der Letteren van de RuG is de aanvraag 'Pilot 3D documentatie scheepswrakken en scheepsonderdelen' ingediend. De aanvraag is afgewezen. Met ADC en het Studiecentrum van Nieuw Land is de NWO aanvraag ingediend 'Digitale reconstructie IJsselkogge'. De procedure loopt nog.

Verder is gewerkt aan de redactie van 108 bijdragen aan het veertiende International Symposium on Boat and Ship Archaeology dat in 2012 plaatsvond in Amsterdam.

5.4 Archiefpublicaties Els van Hulten-Delfgaauw

Door Nieuw land is per 1 juni een onderzoek gestart naar de betrokkenheid van mw. Els van Hulten-Delfgaauw bij de ontwikkeling van de Flevolandse samenleving. Onderzocht worden haar rol in het openbaar bestuur en haar bijdrage aan de oprichting in Flevoland van bijzondere woonvormen.

Het onderzoek houdt in dat er naast het reguliere onderzoek in de geschreven en gedrukte bronnen, interviews worden afgenomen met mw. Van Hulten en anderen zoals o.a. Michel van Hulten en Jan Lindhout. Daarnaast worden de archieven die door mw. van Hulten zijn overgedragen aan Nieuw Land (Sociaal Historisch Centrum voor Flevoland) geïnventariseerd en gepubliceerd.

5.5 Pompen of verzuipen. Cultuur Historisch Jaarboek voor Flevoland 2016

Om de resultaten van het onderzoekswerk en de geschiedschrijving van Flevoland een vaste plek te geven, maakt het Studiecentrum al meer dan vijftientig jaar het Cultuur Historisch Jaarboek voor Flevoland. De Vrienden van Nieuw Land ontvangen het boek in hun servicepakket.

Pompen of verzuipen opent met een verslag van het symposium 'Watersnoodrampen van alle tijden' dat plaatsvond ter gelegenheid van de herdenking van de stormramp van 1916. De bijdragen van deltacommissaris Wim Kuijken, waterstaatshistoricus Bert Toussaint, dijkgraaf Hety Klacers, historicus Henk Pruntel, emeritus-hoogleraar land and water development Bart Schults en hoogleraar waterveiligheid Matthijs Kok, zijn integraal opgenomen.

Verder bevat het jaarboek een bijdrage van Elisabeth Oost, Klaas Post en Klaas de Vries over de eeuwenlange relatie van Urk met Amsterdam. Historicus Remco van Diepen vertelt over Hendrik Colijn die die net als Lely de Zuiderzee wilde droogmaken omdat hij liever graan dan vis had. Harrie Scholtmeijer gaat in op het wetenschappelijke onderzoek van Louise Kaiser in het IJsselmeergebied, met name taalonderzoek, en Henk Pruntel geeft de geschiedenis van de migranten die niet alleen uit Amsterdam, maar ook uit Marokko en Suriname naar Lelystad kwamen. Het boek sluit af met de archeologische kroniek van het Provinciaal Depot voor Bodenvondsten. Het eerste exemplaar van deze uitgave werd tijdens de Vriendendag op 16 december gepresenteerd aan wethouder van Lelystad Janneke Sparreboom-Spoelstra.

5.6 Swifterbant. Pionieren in Flevoland 6500 jaar geleden

Ook werd bij de Vriendendag van 16 december het boek Swifterbant. Pionieren in Flevoland 6500 jaar geleden gepresenteerd aan gedeputeerde van Flevoland, Michiel Rijsberman. De Swifterbantcultuur (5000-3400 v. Chr.) is een belangrijke archeologische cultuur in de Nederlandse prehistorie, die met name in Flevoland sterk vertegenwoordigd is. Deze cultuur bevindt zich op het grensvlak van de overgang van jagen naar akkerbouw en veeteelt en hiervan getuigen de gevonden botresten en een stuk grond met haksporen; een akker. Het boek dat de leefwijze en materiële cultuur van de Swifterbantmens belicht, is de spin off van een eerder door Nieuw Land en Rijksuniversiteit Groningen gehouden symposium over de Swifterbantcultuur en kan worden gezien als achtergrondinformatie bij de tentoonstelling Oer! in Nieuw Land.

5.7 Cultuurhistorie Knardijk

Op verzoek van RCE en provincie Flevoland is een cultuurhistorie van de Knardijk geschreven. Het rapport is in december opgeleverd en zal in 2017 in het kader van een kennisbijeenkomst publiekelijk worden gepresenteerd.

5.8 Expertmeeting Hachirogata meets Noordoostpolder

Op 2 maart 2016 bezochten prof.dr. Yasunori Kitao en prof. dr. Hidetoshi Saito van de Kyoto Women's University Lelystad voor een door Nieuw Land georganiseerde expertmeeting Hachirogata meets Noordoostpolder. Bij deze meeting werden lezingen verzorgd door prof.dr. Yasunori Kitao over de Hachirogatapolder in Japan, emeritus hoogleraar dr. Bart Schultz over de Nederlandse betrokkenheid bij inpolderingen in Japan, onderzoeker dr. Henk Pruntel over de inrichting van de Noordoostpolder en drs. Boudewijn Goudswaard over de bewustwording van cultuurhistorisch erfgoed.

Deelnemers aan de expertmeeting waren genoemden en Hans Cnossen, Zamira Rexho Maroslic en Wim Prins namens de gemeente Noordoostpolder, Joost de Jong van The Missing Link, Geert Gielen van Landschapsbeheer Flevoland, Jan de Graaf, Ivan Nevzgodin en Jeroen Rodenburg die promotieonderzoek doet naar erfgoedbeheer en Jan-Willem Bruggenkamp. Namens Nieuw Land namen deel: Laura Bouwmeester, Remco van Diepen, André Geurts, André van Holk en Willy van der Most.

5.9 Wetenschappelijke + voor onderzoek

Van 2005 tot 2013 heeft de provincie Flevoland Nieuw Land financieel in staat gesteld om bovenop zijn eigen onderzoeksprogramma een wetenschappelijke + voor onderzoek te organiseren. Deze wetenschappelijke + hield in dat aan universiteiten en hogescholen promotieplaatsen werden gegund indien zij een goed (NWO-criteria volgend) voorstel zouden indienen voor het uitvoeren van een onderzoek naar een Flevolands thema. Flevoland heeft zelf geen universiteit en zou op deze wijze toch goed wetenschappelijk onderzoek verkrijgen en bovendien een blijvend netwerk opbouwen met vakgroepen die zich bezighouden met waterstaatkunde, archeologie en geschiedenis, bestuurskunde, economie en toerisme etc.

De eerste resultaten bestonden uit: (1) de vervaardiging van de Polderatlas in het Nederlands en Engels door de Technische Universiteit te Delft en (2) de dissertatie van Isabella Devriendt over de steentijdvondsten van de Swifterbantcultuur. Daarna zijn er nog twee proefschriften verschenen over (3) de waarde van het culturele erfgoed voor het toerisme door Ruben van Loon en (4) over het erfgoed en de identiteit van Flevoland door Demelza van der Maas. Beiden waren promovendi van het onderzoeksprogramma de Biografie van het Nieuwe Land, dat speciaal door de VU Amsterdam is opgezet om multidisciplinair onderzoek te doen naar de IJsselmeerpolders.

In 2014 promoveerde aan de Radbouduniversiteit Nijmegen Simon Verduijn tot doctor (Bestuurswetenschappen) met (5) een studie naar de wijze waarop individuen op strategische wijze proberen om hun visies en plannen ten aanzien van het IJsselmeergebied op de agenda te krijgen.

In 2015 verscheen (6) de Biografie van Han Lammers van Herman de Liage Böhl en heeft (7) Steffen Nijhuis zijn proefschrift Architecture and the Built Environment. GIS-based Landscape Design research verdedigd aan de TU Delft, beschikbaar via:

http://abe.tudelft.nl/index.php/faculty-architecture/article/view/1018/pdf_nijhuis.

Ook 2016 leverde een proefschrift op, namelijk (8) De landschapsarchitectuur van het Polder-boezemsysteem, een promotieonderzoek van Inge Bobbink aan de TU Delft.

5.10 Storymap Zuiderzee-/IJsselmeergebied

Op verzoek en in opdracht van het ministerie van IenM is door het Studiecentrum met medewerking van twee studenten in het Nederlands en Engels een digitale Storymap Zuiderzee-IJsselmeergebied gemaakt. Hiervoor zijn teksten geschreven en illustraties gezocht over de thema's Watersnood 1916, Vorming van de Zuiderzee, Zuiderzeeproject, Historie Zuiderzee- /IJsselmeergebied en Toekomst IJsselmeergebied. De storymap is tegelijk gepresenteerd met de Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050.

5.11 Website FlevolandsGeheugen.nl

De verhalenwebsite van Flevoland, FlevolandsGeheugen.nl, heeft in 2016 een nieuw aanzien gekregen. Het hosten van de site ging over van Anymeta naar Driebit en de laatste ging een nieuw content management system gebruiken, Ginger. De onderzoekers hebben via een workshop en presentatie kennis genomen van de functionaliteiten van de nieuwe site en zijn deze aan het testen waarna de site in januari 2017 online komt.

5.12 Samenwerking Heemschut Flevoland

Medewerkers van Nieuw Land maken deel uit van het bestuur van Heemschut Flevoland en werken samen aan publieksactiviteiten, onder meer voor de Vrienden van Nieuw Land. Op 26 augustus is een excursie georganiseerd van Heemschut naar Nieuw Land voor een bezoek aan de IJsselkogge en rondleiding van Laura Koehler met aansluitend een lezing van Wouter Waldus over het archeologisch onderzoek, de opgraving en berging van de IJsselkogge. Na een lunch in de Cantine werd de excursie vervolgd naar het Waterloopbos. Op de weg van Nieuw Land naar het Waterloopbos en is Henk Pruntel opgetreden als tourgids en heeft de passagiers geïnformeerd over de historie van de IJsselmeerpolders.

5.13 De Culturele Haven

Een cultuurhistorische bustoer in het kader van de kick off van de Culturele Haven op 28 september. Aan de kick off namen ruim 150 leerkrachten van de Rehoboth-scholen van Urk deel.

5.14 Cursussen

De onderzoekers leerden zelf 'Webmaps en apps maken met ARCGIS Online' bij ESRI in Zwolle.

5.15 Lezingen

Op 14 september hield Remco van Diepen in De Vossenburcht in Almere een lezing over de geschiedenis van het Weerwater. De lezing was onderdeel van het Waterstadsdebat, dat werd georganiseerd door Waterschap Zuiderzeeland en gemeente Almere.

Dick Velthuis gaf op de jaarlijkse zomeravondbijeenkomst van de Milieufederatie Rivierduingebied Swifterbant een lezing over en excursie naar vindplaats S2 alwaar uitleg werd gegeven over het opgegraven grafveld.

Henk Pruntel verzorgde op 21 april een lezing in de Cruquius voor de Vrienden van de Cruquius over stormvloed en de hiervan met Haarlemmermeer en IJsselmeerpolders. Op 24 juni organiseerde het Genootschap Flevo het symposium 'Erfgoed van Flevoland. Een lust of een last'. Bij dit symposium hield Henk Pruntel de lezing 'Oral History: een lust en een must'.

Op 16 september gaf Henk in het provinciehuis van Flevoland bij een symposium van Loods 32 de lezing 'Oral history en migratie. Amsterdam-Suriname-Marokko naar de polder' en op 26 oktober hield hij een voordracht in het Cultureel Café te Spakenburg over de overstromingen in het Zuiderzeegebied.

5.16 Pers

Remco van Diepen en Henk Pruntel zijn door journaliste Fleur de Weerd geïnterviewd voor het dagblad Trouw. Dit leidde op 3 februari tot het artikel 'De Flevolander? "Die zal het altijd wel rooien".'

Op 7 januari is Henk Pruntel geïnterviewd door Gerrit Wijne van de Boom Pers voor een artikel over de watersnoodramp van 1916 in de Flevopost van 13 januari 2016 en op 3 augustus werd hij geïnterviewd door Pepijn van der Gulden voor Quest Historie. Dit artikel zal waarschijnlijk in 2017 verschijnen.

Op 3 en 7 oktober is Remco van Diepen door Omroep Flevoland Radio geïnterviewd in het kader van de Maand van de Geschiedenis. Onderwerpen waren 'de grenzen van de provincie Flevoland en de grenzen binnen de provincie' en 'het ontstaan van Almere en de relatie van Almere met Amsterdam'.

5.17 Advies

Medewerkers van Nieuw Land adviseren derden op het gebied van het Flevolandse erfgoed, collectiebeheer en onderzoek. In 2016 adviseerden zij:

- Ron Steinkühler van Golff4all, Zeewolde, in verband met plannen om de historie van Flevoland zichtbaar te maken op een golfterrein;
- De provinciale Ateliers Flevo-perspectieven, in verband met het inventariseren en presenteren van hetgeen wat als 'typisch Flevolands' moet worden beschouwd;
- De scholieren Isa Hofstede en Brasil Wouters, over de Markerwaard;
- Wouter van Gerderen en Jasper Dales van A/S Works, over actuele ontwikkelingen in de museumsector;

- Medewerkers RCE over 'De waterbakken van RCE';
- Hans Kars van Stichting Polderlab over het Flevolandse boerenerf;
- Ernst van de Wetering over zijn vaders tekeningen van de Noordoostpolder, vervaardigd in de jaren '40 van de vorige eeuw.

5.18 Publicaties

- André Geurts, 'Column: Hokjesgeest en menselijke maat', Het Flevo-landschap 19 nr. 1 (voorjaar 2016) 14-15.
- André Geurts, 'Column: Groene ruimte als rode reserve', Het Flevo-landschap 19 nr. 2 (zomer 2016) 18-19.
- André Geurts, 'Column: Helderheid in saaie verpakking', Het Flevo-landschap 19 nr. 3 (herfst 2016) 30-31.
- André Geurts, 'Inleiding op / opening van de expositie "Scherp geschoten. Buitengewone beelden uit het Flevolands archief"' in: Verslag van het symposium Erfgoed van Flevoland. Een lust of een last? Lelystad, Nieuw Land Erfgoedcentrum, 24 juni 2016. Genootschap Flevo i.s.m. Nieuw Land en Flevofonds, 17-18 [Digitale publicatie: http://www.genootschapflevo.nl/media/Verslag_Erfgoed Symposium_24_juni_2016.pdf].
- 'In gesprek met André Geurts. "Unieke foto's te zien uit bijzondere tijd"', Flevopost Dronten 27 juli 2016, 15; idem, Flevopost Lelystad 27 juli 2016, 13; idem, Flevopost Noordoostpolder/Urk 27 juli 2016, 9.
- André Geurts, "'Scherp geschoten, maar niet vanuit de heup!' Een Schatkamer vol beeldmateriaal bij Nieuw Land', Rondom Schokland. Cultuurhistorisch tijdschrift 56 nr. 3 (herfst 2016) 13-17.
- André Geurts, 'Gewas als attractie', Flevopost Dronten 17 augustus 2016, 21; idem, Flevopost Lelystad 17 augustus 2016, 21.
- André Geurts, 'Scherp Geschoten', Flevopost Dronten 31 augustus 2016, 27; idem, Flevopost Lelystad 31 augustus 2016, 37; idem, Flevopost Noordoostpolder/Urk 31 augustus 2016, 17.
- André Geurts, 'Café-Restaurant "De Beurs"', Flevopost Dronten 26 oktober 2016, 27; idem, Flevopost Lelystad 26 oktober 2016, 27; idem, Flevopost Noordoostpolder/Urk 26 oktober 2016, 21.
- André Geurts, 'Mossel poogt tevergeefs om te ontsnappen', Flevopost Dronten 23 november 2016, 27; idem, Flevopost Lelystad 23 november 2016, 27; idem, Flevopost Noordoostpolder/Urk 23 november 2016, 14.
- André Geurts, 'Portret van een polderarbeider', Flevopost Lelystad 28 december 2016, 39.; idem, Flevopost Noordoostpolder/Urk 28 december 2016, 27.
- André van Holk, Belgische barak in de Noordoostpolder. Waardestelling. Intern rapport, Steunpunt Archeologie en jonge Monumenten Flevoland (Lelystad 2016).

- André van Holk, Prummel, W., J.P. de Roever (red.), 2016, Swifterbant. Pionieren in Flevoland 6500 jaar geleden (Barkhuis Eelde 2016).
- André van Holk, 'Swifterbant en het publiek: initiatieven en participatie' in: Prummel, W., J.P. de Roever en A.F.L. van Holk (red.), Swifterbant. Pionieren in Flevoland 6500 jaar geleden (Barkhuis, Eelde 2016) 9-22.
- André van Holk, 'Zesduizend jaar gebruik van hout als grondstof' in: Prummel, W., J.P. de Roever en A.F.L. van Holk (red.), 2016, Swifterbant. Pionieren in Flevoland 6500 jaar geleden (Barkhuis, Eelde 2016) 62-78.
- André van Holk, 'Het grafritueel' in: Prummel, W., J.P. de Roever en A.F.L. van Holk (red.), Swifterbant. Pionieren in Flevoland 6500 jaar geleden (Barkhuis, Eelde, 2016) 116-127.
- Remco van Diepen, 'Flevoland', in: M. Schroor, P.H. Breuker, A. Buursma e.a. (red.), Nieuwe Encyclopedie van Fryslân (Leeuwarden 2016) 826.
- Remco van Diepen, "'De Zuiderzee moet droog!' Hendrik Colijn en de Zuiderzeewerken', in: Remco van Diepen, Willy van der Most en Henk Pruntel (red.), Pompen of verzuipen. Cultuur Historisch Jaarboek voor Flevoland 2016 (Lelystad 2016) 84-117.
- Remco van Diepen, 'Noordoostpolder', in: M. Schroor, P.H. Breuker, A. Buursma e.a. (red.), Nieuwe Encyclopedie van Fryslân (Leeuwarden 2016) 1938-1939.
- [Remco van Diepen e.a. (red.),] Heeft Flevoland een eigen toekomst? Een aantal beschouwingen over de toekomst van ons gebied. Cornelis Lely Lezing 2016. AO-reeks (Lelystad 2016);
- Remco van Diepen, 'Ziekenzaal in de polder', Flevopost, 3 augustus 2016;
- Remco van Diepen, 'Helikopter in de polder', Flevopost, 14 september 2016;
- Remco van Diepen, Willy van der Most en Henk Pruntel (red.), Pompen of verzuipen. Cultuur Historisch Jaarboek voor Flevoland 26 (Lelystad 2016);
- Henk Pruntel, "'Oral History": een waardevolle historische bron', Verslag van het symposium Erfgoed van Flevoland. Een lust of een last? Genootschap Flevo in samenwerking met Nieuw Land Erfgoedcentrum, 24 juni 2016, 11-12
http://www.genootschapflevo.nl/media/Verslag_Erfgoed Symposium_24_juni_2016.pdf
- Henk Pruntel, 'Het Zuiderzeegebied in zeventig overstromingen. Van stormvloed en watersnoodrampen' in: Pompen of verzuipen. Cultuur Historisch Jaarboek voor Flevoland 26. Remco van Diepen, Willy van der Most en Henk Pruntel, red. (Lelystad 2016) 33-44.
- Henk Pruntel, 'Knardijk, een cultuurhistorische verkenning.' Nieuw Land Erfgoedcentrum (Lelystad 2016);
- Boekje van Loods32 over de tentoonstelling/symposium Culturele Haven.
- Henk Pruntel, 'De polder na regen', Flevopost, 20 juli 2016.
- Henk Pruntel, 'Uitzetten wegen en waterlopen', Flevopost, 6 juli 2016.
- Henk Pruntel, 'Winkelstraat', Flevopost, 28 september 2016.
- Henk Pruntel, 'Amsterdam, Suriname, Marokko naar de polder. Oral history en migratie' in: Pompen of verzuipen. Cultuur Historisch Jaarboek voor Flevoland 26. Remco van Diepen, Willy van der Most en Henk Pruntel, red. (Lelystad 2016) 132-161.
- Henk Pruntel, 'Eerste, met de hand gegraven ontwateringsgreppel in de Noordoostpolder tegenover Blokzijl (Overijssel), 1941';

- Henk Pruntel, 'Bouwterrein in Emmeloord (Noordoostpolder), 1943;
- Henk Pruntel, 'Uitzetten van wegen en waterlopen in het hoge riet van Oostelijk Flevoland, 14 april 1959', Flevopost 6 juli 2016;
- Henk Pruntel, 'De kok van arbeiderskamp Emmeloord-Oost (Noordoostpolder), 1955.';
- Henk Pruntel, 'Het nog niet ontwaterde noordoosten van Oostelijk Flevoland na een regenbui, 8 maart 1957', Flevopost 20 juli 2016;
- Henk Pruntel, 'De Wissel in Tollebeek (Noordoostpolder), 24 september 1959.';
- Henk Pruntel, 'Arbeiders wachten bij het station in Zwolle (Overijssel) om getransporteerd te worden naar de Noordoostpolder, 24 maart 1947.';
- Henk Pruntel, 'Winkelstraat Lange Nering in Emmeloord (Noordoostpolder) gezien in westelijke richting, 10 maart 1955.'
- Henk Pruntel, 'Amsterdam, Suriname, Marokko naar de polder. Oral history en migratie' in: Pompen of verzuipen. Cultuur Historisch Jaarboek voor Flevoland 26. Remco van Diepen, Willy van der Most en Henk Pruntel, red. (Lelystad 2016).....
- Pompen of verzuipen. Cultuur Historisch Jaarboek voor Flevoland 26. Remco van Diepen, Willy van der Most en Henk Pruntel, red. (Lelystad 2016).
- Willy van der Most en Henk Pruntel, 'Jaarverslag 2014-2015. Jaarverslag van de Provinciale Commissie Flevoland van de Bond Heemschut.'
- 'Jaarverslag 2015 Erfgoedcommissie Lelystad', 24 november 2016;
- Willy van der Most, 'Familiegeschiedenis op Facebook', Genealogica 32 (2016) 3 (oktober) 4-5;
- Willy van der Most, 'Sonttolregisters-online', Genealogica 32 (2016) 3 (oktober) 6-7;
- Willy van der Most, 'Het Kadaster – een lezing van Fred van der Zwan', Genealogica 32 (2016) 3 (oktober) 11-15;
- Willy van der Most, '2017 Het jaar van de afstamming via de moeders' Genealogica 32 (2016) 3 (oktober) 15-18.

5.19 Congressen en lezingen

De onderzoekers bezochten de volgende congressen en lezingen:

- 14 januari, het symposium 'Watersnoodrampen van alle tijden', in Nieuw Land;
- 6 februari, Steentijd dag in RMO te Leiden;
- 16 februari, een bijeenkomst over de mogelijkheid van luwtmaatregelen in het Hoornse Hop, in het Westfries Museum in Hoorn;
- 1 maart, een expertmeeting vgl. Hachirogatapolder, Japen, en Noordoostpolder en Oostelijk Flevoland, in Nieuw Land;
- 4 maart, lezing 'Stranding en wrakvorming van VOC-schip Batavia' van Arent Vos, op de Bataviawerf;
- 15 april, Veldacademie Schokland;
- 22 april, lezing 'Vondst en berging IJsselkogge' van Wout Waldus, in Nieuw Land;
- 17 juni, derde Kennisconferentie van de Van Eesteren Leerstoel in het Waterschapshuis in Lelystad;
- 24 juni, symposium 'Erfgoed van Flevoland, een lust of een last' van Genootschap Flevo in Nieuw Land;
- 28 september, 10de Cornelis Lely Lezing van St. Kennistransfercentrum Flevoland, in het provinciehuis in Lelystad;

- 14 oktober, het symposium 'Historische Scheepsreconstructies', op de Bataviawerf.

5.20 Rondleidingen

Door de onderzoekers werden rondleidingen verzorgd:

- 8 februari aan dr. Christian Nowak, journalist van Bildatlas, een gerenommeerd Duits vakantietijdschrift, waarin een speciale editie aan Nederland zal worden gewijd;
- 9 juni, voor een groep medewerkers van het Zuid-Koreaanse ministerie van Landbouw;
- 30 juni voor een groep medewerkers van Rijkswaterstaat;
- 10 juni, ca. 55 personen uit Neu-Wied (Duitsland);
- 10 juni, ca. 25 personen uit Allerheiligen (Oostenrijk);
- 4 augustus, aan touroperators uit België;
- 10 september, Open Monumentendag, ca. 35 personen, Vrienden van Cruquius;
- 24 september, afvaardiging van Service-Reisen Heyne GmbH & Co. KG uit Giessen, een grote Duitse touroperator;
- 7 oktober, aan internationale groep van elf journalisten in het kader van Persreis Nederland Waterland.

6 Organisatie

Per 1 maart is Elsbeth Groothedde ontslag verleend nadat zij bij het Westfries Archief een andere baan had aanvaard.

Per 1 mei is Laura Bouwmeester afgetreden als directeur a.i. van Nieuw Land en is Hans Maris benoemd tot directeur. Deze directeurswisseling vond plaats met het oog op een versnelling van de totstandkoming van Batavialand. Hans Maris is tevens sinds 2011 directeur van Bataviawerf. De werf, museum, onderzoek en collecties van Nieuw Land Poldermuseum en Sociaal Historisch Centrum van Flevoland zullen met het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Flevoland en het Maritiem Depot van de RCE overgaan naar Batavialand. De wettelijke archieftaken voor Rijk, provincie, gemeenten en waterschap worden ondergebracht in Het Flevolands Archief.

Van 1 juni tot en met 30 september was oud-algemeen Rijksarchivaris dr. Maarten van Boven op part time basis aangesteld als kwartiermaker van Het Flevolands Archief. Vanaf 1 oktober is deze rol van kwartiermaker van het archief voortgezet door Ina Dijkman. Zij is door het Nationaal Archief part time om niet aan het toekomstige archief beschikbaar gesteld.

6.1 Nevenfuncties

Conservator André Geurts is museumconsulent van Flevoland en secretaris van Genootschap Flevo.

Hoofd Onderzoek en Collecties Willy van der Most is hoofd Kennis en Collecties van Batavialand, secretaris a.i. van Heemschut Flevoland, voorzitter van Sedes Nostra, secretaris van de NGV Flevoland, lid van de Raad van Toezicht van De nieuwe bibliotheek Almere en secretaris/penningmeester van Stichting Kennistransfercentrum Flevoland die de jaarlijkse Cornelis Lelylezing organiseert.

Onderzoeker Henk Pruntel is secretaris van de Erfgoedcommissie Lelystad, lid van de Commissie Lelystad van de Open Monumentendag en notulist bij Provinciale Commissie Heemschut.

7 Jaarverslag van de Ondernemingsraad

Sinds 2004 wordt de formele medezeggenschap van het personeel van Nieuw Land over de gang van zaken bij de organisatie uitgeoefend door de Ondernemingsraad (OR). Deze bestaat uit drie personeelsleden die door hun stemgerechtigde collega's zijn verkozen. Op 1 maart trad Elsbeth Groothedde, voorzitter van de OR, uit dienst van Nieuw Land. Aangezien zich geen opvolger aandienende, kent de OR sindsdien een vacature. Op 31 december was de samenstelling van de OR als volgt:

- Jeroen de Groot – plaatsvervangend voorzitter
- Remco van Diepen – secretaris
- Vacature

Evenals voorafgaande jaren had 2016 een tamelijk hectisch verloop. Ook dit jaar werd gedomineerd door discussies over de herziening van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) waarop Nieuw Land rust (de omvorming van Nieuw Land tot Het Flevolands Archief) en de eventuele overdracht van personeel, taken en middelen aan Stichting Erfgoedpark Batavialand. Verder vond er in 2016, evenals in de jaren 2013-2015, een directeurswisseling plaats.

7.1 Directeurswisseling

Op 1 april werd de OR door dhr. Schonenberg, secretaris en penningmeester van het bestuur van Nieuw Land, telefonisch op de hoogte gesteld van het besluit van het bestuur om de aanstelling van mw. Bouwmeester als directeur van Nieuw Land a.i. per 30 april te beëindigen. Het bestuur stelde voor dhr. Maris, directeur van zowel Bataviawerf als Stichting Erfgoedpark Batavialand, te benoemen tot directeur van Nieuw Land. Daarnaast wilde het bestuur van Nieuw Land een driekoppig dagelijks bestuur in het leven roepen, dat de voortgang van de transitie naar Batavialand en Het Flevolands Archief van dichtbij zou volgen en begeleiden. Voor de transitie naar Het Flevolands Archief zou een kwartiermaker worden aangetrokken, die tevens lid zou worden van het MT.

Op de telefonische mededeling volgde op 18 april een e-mail van dhr. Schonenberg aan de OR, met het verzoek advies uit te brengen over het voorgenomen besluiten van het bestuur. Op 25 april stuurde de OR een brief aan dhr. Rijsberman, voorzitter van het bestuur. In de eerste plaats betreurde de OR het dat delen van het voorgenomen besluit van het bestuur al ten uitvoer waren gebracht, in het bijzonder de aanstelling van dhr. Maris tot directeur van Nieuw Land. Verder liet de OR weten het vertrek van mw. Bouwmeester te betreuren, te meer daar dit al de vierde directeurswisseling was in ongeveer 2,5 jaar tijd. Het besluit om dhr. Maris tot directeur te benoemen achtte de OR onwenselijk, omdat de OR op dat moment nog geen voorstander was van de overdracht van taken, personeel en middelen aan Erfgoedpark Batavialand. Een driedubbele functie van dhr. Maris zou kunnen leiden tot een onheldere afbakening van bevoegdheden. De OR adviseerde het bestuur het voorgenomen besluit niet ten uitvoer te brengen.

Op 30 mei stuurde dhr. Schonenberg de OR een mail met een nadere motivatie van het bestuursbesluit. De OR accepteerde de uitleg van dhr. Schonenberg en besloot niet over te gaan tot verdere correspondentie over de kwestie.

7.2 Herziening GR en vorming Batavialand

De OR laat zich bij het vaststellen van zijn koers rond de beoogde herziening van de GR en de vorming van Batavialand bijstaan door Els van der Valk, die als organisatieadviseur is verbonden aan SBI/Formaat.

Op 10 maart verzocht mw. Bouwmeester de OR een advies te geven over het voorgenomen besluit van het bestuur om het zogeheten Convenant Batavialand te tekenen. Tevens werd de OR verzocht te adviseren over het Transitieplan van Batavialand. Op 19 april voldeed de OR aan dit verzoek. De OR liet mw. Bouwmeester weten vooralsnog geen voorstander te zijn van het overdragen van personeel, taken en middelen van Nieuw Land aan Batavialand. Het bestuur van Nieuw Land werd geadviseerd het voorgenomen besluit om het Convenant te tekenen, niet om te zetten in een definitief besluit. Verder deed de OR enkele suggesties die ertoe zouden kunnen bijdragen dat het geclausuleerde negatieve advies op den duur in een positief advies zou worden omgezet. Een uitgebreid commentaar op het Transitieplan werd als bijlage bij de brief van 19 april gevoegd.

Op 30 juni stuurde dhr. Maris, die mw. Bouwmeester inmiddels was opgevolgd als directeur van Nieuw Land, een schriftelijke reactie op de brief van de OR. Op 12 juli antwoordde de OR dat de brief van dhr. Maris geen aanleiding vormde voor een verdere reactie.

Op 17 november ontving de OR een nieuwe adviesaanvraag van dhr. Maris inzake de ontvlechting en taakoverdracht. Op 5 december vroeg de OR schriftelijk om nadere inlichtingen. Deze werden op 9 december verstrekt door dhr. Maris.

Op 20 december schreef de OR dhr. Maris een brief bij wijze van “voorlopig besluit”. Aangezien er op dat moment nog geen door de leden van de FNV geaccordeerd Sociaal Plan beschikbaar was, meende de OR vooralsnog geen advies over de ontvlechting en taakoverdracht te kunnen uitbrengen. Daar kwam nog bij dat er veel onduidelijkheden waren over de toekomst van Het Flevolands Archief. Daarnaast had de OR een serie vragen en opmerkingen voor de bestuurder en wensten zij in overleg te treden over een aantal punten.

7.3 Informeel overleg met het bestuur van Stichting Batavialand

De OR overlegde op 1 december 2016 informeel met vertegenwoordigers van het Bestuur van de Stichting Batavialand, te weten de heren Van Bommel en Van Gelder. Dit gebeurde in aanwezigheid van dhr. Maris.

7.4 Achterbanraadplegingen

De OR houdt herhaaldelijk bijeenkomsten met de achterban. Deze zijn bedoeld om de voorlopige standpunten van de OR aan de collega's voor te leggen en hun mening hierover te peilen. Op 22 november werd een achterbanraadpleging georganiseerd over de adviesaanvraag betreffende de ontvlechting en taakoverdracht aan Batavialand die dhr. Maris op 17 november aan de OR had voorgelegd. Op 13 december werd een achterbanraadpleging georganiseerd over de brief die dhr. Maris op 9 december aan de OR had gestuurd.

7.5 Overleg met het Bestuur van Nieuw Land

Net zoals voorafgaande jaren heeft de OR in 2016 enkele malen overlegd met een delegatie uit het bestuur van Nieuw Land. Op 3 maart werd overlegd met de heren Schonenberg en Spelbos, in aanwezigheid van mw. Bouwmeester en mw. Van der Valk. Verder werd op 28 juli overlegd met dhr. Schonenberg en mw. Sparreboom namens het Dagelijks Bestuur, in aanwezigheid van dhr. Maris.

7.6 Vergaderingen van de Ondernemingsraad

De OR van Nieuw Land vergaderde in 2016 vijf maal:

79 ^{ste} vergadering	1 februari
80 ^{ste} vergadering	3 maart
81 ^{ste} vergadering	4 augustus
82 ^{ste} vergadering	6 oktober
83 ^{ste} vergadering	3 november

7.7 Overlegvergaderingen

De OR heeft elk jaar een aantal Overlegvergaderingen met de directeur. In 2016 werden acht Overlegvergaderingen gehouden:

74 ^{ste} Overlegvergadering	20 januari	Mw. Bouwmeester, directeur a.i.
75 ^{ste} Overlegvergadering	2 februari	Mw. Bouwmeester, directeur a.i.
76 ^{ste} Overlegvergadering	26 maart	Mw. Bouwmeester, directeur a.i.
77 ^{ste} Overlegvergadering	19 april	Mw. Bouwmeester, directeur a.i.
78 ^{ste} Overlegvergadering	18 augustus	Dhr. Maris, directeur
79 ^{ste} Overlegvergadering	22 september	Dhr. Maris, directeur
80 ^{ste} Overlegvergadering	20 oktober	Dhr. Maris, directeur
81 ^{ste} Overlegvergadering	13 december	Dhr. Maris, directeur. In aanwezigheid van mw. Van der Valk, extern adviseur van de OR.

Van de Overlegvergaderingen worden digitale opnames gemaakt. Aan de hand daarvan maakt de secretaris notulen. Deze notulen worden, nadat ze door de aanwezigen zijn gelezen en eventueel op hun verzoek door de secretaris zijn aangepast, verspreid onder het personeel. Verder worden deze stukken op de openbare delen van de interne netwerkschijf van Nieuw Land geplaatst.

8 Staat van baten en lasten

(Alle bedragen in dit overzicht zijn in euro's)

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Baten			
Bijdragen partners	2.567.510	2.486.500	2.438.711
Entreegelden	92.322	120.000	89.050
Opbrengsten uit commerciële activiteiten	43.429	53.000	39.772
Opbrengsten uit verhuur	73.058	57.500	73.738
Totaal baten	2.776.319	2.717.000	2.642.871
Lasten			
Projecten resultaat	53.307	-	33.753
Lonen en salarissen	1.154.027	1.134.000	1.102.022
Sociale lasten en pensioenlasten	318.672	243.000	324.636
Afschrijving op materiele vaste activa	185.661	166.500	185.015
Overige lasten	893.466	885.000	952.822
Totaal lasten	2.605.133	2.428.500	2.471.963
Financiële baten en lasten			
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	-	1.500	-
Rentelasten en soortgelijke kosten	-277.932	-290.000	-292.086
Totaal financiële baten en lasten	-277.932	-288.500	-305.041
Saldo baten en lasten (voor bestemming)	-106.746	-	-121.178
Onttrekkingen bestemmingsfondsen	-138.929	-	-
Onttrekkingen bestemmingsreserves	-	-	23.753
Saldo baten en lasten (na bestemming)	32.183	-	-97.425

Voor uitgebreidere financiële informatie verwijzen wij u naar (het openbare stuk) de jaarrekening van Nieuw Land Erfgoedcentrum over 2016.

Bezoekadres

Oostvaardersdijk 113
8242 PA Lelystad
Postbus 73
8200 AB Lelystad
tel: 0320 - 225 900
fax: 0320 – 260 436
e-mail: info@nieuwlanderfgoed.nl

Museum

maandag: gesloten
(behalve tijdens officiële schoolvakanties)
dinsdag t/m vrijdag: 13.00 - 17.00 uur
zaterdag, zon- en feestdagen:
11.30 - 17.00 uur
Nieuw Land is gesloten op
25 december en 1 januari

Archief + Studiecentrum

open: dinsdag t/m donderdag
(behoudens feestdagen)
13.00 – 17.00 uur
Het Studiecentrum is vrij toegankelijk

Websites

www.nieuwlanderfgoed.nl
www.flevolandsgeheugen.nl
www.verganeschepen.nl

Aan het bestuur van
Erfgoedcentrum Nieuw Land
Oostvaardersdijk 01-13
8242 PA LELYSTAD

Rapport inzake de jaarstukken over 2016

Inhoudsopgave

	Pagina
Accountantsrapportage	
Algemeen	4
Jaarrekening	
Balans per 31 december 2016	7
Staat van baten en lasten over 2016	9
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	10
Toelichting op de balans per 31 december 2016	14
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2016	25
WNT-verantwoording 2016	29
Overige gegevens	
Bijlage bij de controleverklaring Erfgoedcentrum Nieuw Land	35

Accountantsrapport

Aan het bestuur van
Erfgoedcentrum Nieuw Land
Oostvaardersdijk 01-13
8242 PA Lelystad

Meeuwenlaan 8
Postbus 432
8000 AK Zwolle
telefoon 088 236 96 00
e-mail audit@flynth.nl

Kenmerk
313001430

Behandeld door
drs. P.R. Slager

Datum
16 maart 2017

Geacht bestuur,

Hierbij treft u aan het rapport inzake de jaarstukken 2016 bestaande uit het accountantsrapport en de jaarstukken.

Het accountantsrapport geeft u nadere informatie over algemene zaken, het bedrijfsresultaat, de financiële positie en de fiscale positie.

De cijfers opgenomen in het accountantsrapport zijn ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening. De aan deze rapportage toegevoegde jaarstukken bestaan uit de jaarrekening.

Erfgoedcentrum Nieuw Land
Lelystad

Accountantsrapport

Algemeen

Bedrijfsgegevens

De organisatie betreft een gemeenschappelijke regeling welke de functie heeft van een museum. De activiteiten van Erfgoedcentrum Nieuw Land bestaan voornamelijk uit het exploiteren van tentoonstellingen, archieven en een studiecentrum.

Bestuur

Per balansdatum wordt het bestuur gevoerd door:

- Voorzitter
M.A Rijsberman
- Secretaris/penningmeester
M.C.B. Schonenberg
- Algemeen bestuursleden
B.A. Spelbos
I.M.M.G. Gerrits
J.W.A. van den Berg
J.W. Sparreboom-Van der Spoel

Kamer van Koophandel

Erfgoedcentrum Nieuw Land is ingeschreven bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 57497524.

Weergave bedragen

Alle bedragen in dit rapport zijn in euro's, tenzij anders vermeld.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn. Tot het geven van nadere toelichtingen zijn wij steeds graag bereid.

Hoogachtend,
Flynth Audit B.V.

Was getekend

drs. R.M. Janssen RA

Erfgoedcentrum Nieuw Land
Lelystad

Algemeen

Dit verslag van het bestuur betreft:

Statutaire naam	Erfgoedcentrum Nieuw Land
Statutaire zetel	Lelystad
Rechtsvorm	Openbaar lichaam

Ten aanzien van dit openbaar lichaam vigeert de Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land, waartoe de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Flevoland, de raden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Dronten, Lelystad, Urk en Zeewolde, het algemeen bestuur van het waterschap Zuiderzeeland, het bestuur van Stichting Nieuw Land, alsmede het bestuur van Stichting voor het Bevolkingsonderzoek in de drooggelegde Zuiderzeepolders, in 2003 hebben besloten.

De samenstelling van het bestuur is ultimo boekjaar als volgt:

Voorzitter	M.A. Rijsberman
Secretaris/ penningmeester	M.C.B. Schonenberg
Algemeen bestuurslid	B.A. Spelbos
Algemeen bestuurslid	I.M.M.G. Gerrits
Algemeen bestuurslid	J.W.A. van den Berg
Algemeen bestuurslid	J.W. Sparreboom-Van der Spoel

De samenstelling van de directie ultimo boekjaar is als volgt:

Directeur	H. Maris
Plaatsvervangend directeur	W.H.J. van der Most

In dit rapport is geen bestuursverslag opgenomen.

De directie van Erfgoedcentrum Nieuw Land heeft een afzonderlijk bestuursverslag opgesteld en deze maakt geen onderdeel uit van de jaarstukken 2016.

Lelystad, 16 maart 2017

Jaarrekening

Balans per 31 december 2016

(na verwerking resultaatbestemming)

Activa

	31 december 2016	31 december 2015
Vaste activa		
Materiële vaste activa (1)		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	3.344.077	3.465.385
Software en computerapparatuur	12.459	19.063
Inventaris	130.865	185.217
Vervoermiddelen	-	1.306
	<u>3.487.401</u>	<u>3.670.971</u>
Financiële vaste activa (2)		
Overige vorderingen	1.824.157	2.081.881
Vlottende activa		
Vorraden (3)		
Vorraden	17.572	28.860
Vorderingen (4)		
Handelsdebiteuren	20.521	88.565
Bijdrage vorderingen	23.330	100.200
Belastingen en premies sociale verzekeringen	32.381	53.422
Te ontvangen aflossingen	257.724	246.060
Rekening-courantverhoudingen	32.749	1.657
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>307.205</u>	<u>166.994</u>
	673.910	656.898
Liquide middelen (5)	903.098	635.899
	<u><u>6.906.138</u></u>	<u><u>7.074.509</u></u>

		Passiva	
		<u>31 december 2016</u>	<u>31 december 2015</u>
Vermogen	(6)	-	106.746
Vorzieningen	(7)		
Overige voorzieningen		689.034	375.111
Langlopende schulden	(8)		
Onderhandse leningen		5.459.210	5.848.274
Kortlopende schulden	(9)		
Aflossingsverplichtingen langlopende schulden		389.065	371.905
Schulden aan leveranciers en handelskredieten		122.997	132.954
Belastingen en premies sociale verzekeringen		44.722	48.975
Overige schulden en overlopende passiva		<u>201.110</u>	<u>190.544</u>
		757.894	744.378
		<u><u>6.906.138</u></u>	<u><u>7.074.509</u></u>

Staat van baten en lasten over 2016

	2016 werkelijk	2016 begroot	2015 werkelijk
Bijdrage baten partners (10)	2.567.510	2.486.500	2.438.711
Entreegelden (11)	92.322	120.000	89.050
Opbrengst commerciële activiteiten (12)	43.429	53.000	56.548
Opbrengsten uit verhuur (13)	73.058	57.500	58.562
	<u>2.776.319</u>	<u>2.717.000</u>	<u>2.642.871</u>
Totaal baten	2.776.319	2.717.000	2.642.871
Lasten			
Projecten resultaat (14)	53.307	-	33.753
Lonen en salarissen (15)	1.154.027	1.134.000	1.102.022
Sociale lasten en pensioenlasten (16)	318.672	243.000	324.636
Afschrijvingen op materiële vaste activa (17)	185.661	166.500	174.114
Overige lasten (18)	893.466	885.000	837.438
	<u>2.605.133</u>	<u>2.428.500</u>	<u>2.471.963</u>
Totaal lasten	2.605.133	2.428.500	2.471.963
	171.186	288.500	170.908
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten (19)	-	1.500	-
Rentelasten en soortgelijke kosten (20)	-277.932	-290.000	-292.086
	<u>-277.932</u>	<u>-288.500</u>	<u>-292.086</u>
Financiële baten en lasten	<u>-277.932</u>	<u>-288.500</u>	<u>-292.086</u>
Saldo baten en lasten voor bestemming	<u>-106.746</u>	<u>-</u>	<u>-121.178</u>
Resultaatbestemming			
Saldo baten en lasten voor bestemming	-106.746	-	-121.178
- Onttrekking bestemmingsfonds vervanging van de tentoonstelling	-134.300	-	-
- Onttrekking bestemmingsfonds uitbreiding van de collectie	-4.629	-	-
- Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-23.753
	<u>-138.929</u>	<u>-</u>	<u>-23.753</u>
	32.183	-	-97.425

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Identificatiegegevens van de Gemeenschappelijke Regeling

Naam	Erfgoedcentrum Nieuw Land
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Statutaire zetel	Lelystad
Nummer Kamer van Koophandel	57497524

Personeelsleden

Bij de Gemeenschappelijke Regeling waren in 2016 gemiddeld 21 personeelsleden werkzaam (2015: 23).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten.

Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. Op terreinen wordt niet afgeschreven. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Alle activa zijn te kwalificeren als activa met een economisch nut. Conform de financiële verordening worden alleen investeringen geactiveerd met een verkrijgingsprijs van meer dan € 1.000 met uitzondering van gronden en terreinen.

De collectie is eigendom van de partners en in beheer gegeven aan Erfgoedcentrum Nieuw Land. De collectie is derhalve niet op de balans van Erfgoedcentrum Nieuw Land opgenomen.

De grond is om niet verkregen van provincie Flevoland. De waarde van de grond bedroeg € 1.156.396.

Eventueel verkregen subsidies worden direct in mindering gebracht op het actief.

Financiële vaste activa

De overige vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Vorraden

De voorraden zijn opgenomen tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde per balansdatum. Indien nodig wordt voor incourantheid een voorziening opgenomen.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Liquide middelen bestaan uit tegoeden op bankrekeningen, kasmiddelen, gelden onderweg, wissels en cheques en direct opeisbare deposito's. Bij de waardering wordt rekening gehouden met middelen die niet ter vrije beschikking staan. Indien liquide middelen naar verwachting langer dan één jaar niet ter beschikking staan worden deze gepresenteerd onder de financiële vaste activa.

Vorzieningen

Overige voorzieningen

Algemeen

Vorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijk verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Groot onderhoud

De voorziening ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren. De voorziening wordt op basis van een meerjaren onderhoudsplan opgebouwd. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Pensioenverplichtingen

Het Erfgoedcentrum Nieuw Land heeft voor haar werknemers een toegezegde-bijdrageregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen welke afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het ABP. De dekkinggraad van het ABP bedraagt ultimo 2016 96,6% (2015: 97,2%).

Het Erfgoedcentrum Nieuw Land heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Het Nieuw Land heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als een toegezegde-bijdrage-regeling en heeft alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Daar waar geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties enerzijds, en anderzijds de lasten van het jaar, gewaardeerd tegen historische kostprijzen.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten van het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Winsten zijn verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen welke hun oorsprong vinden in het boekjaar zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de (semi) publieke sector (WNT) heeft Erfgoedcentrum Nieuw Land zich gehouden aan de beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van de jaarrekening gehanteerd.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde, op basis van de verwachte economische levensduur. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

De afschrijvingspercentages bedragen voor:

Bedrijfsgebouwen en -terreinen	2,5-5
Software en computerapparatuur	20
Inventaris	7-20
Vervoermiddelen	15

Financiële baten en lasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente-opbrengsten en -lasten van uitgegeven en ontvangen leningen.

Belastingen

In artikel 2 van de Wet op de Venootschapsbelasting 1969 zijn de belastingplichtigen voor de vennootschapsbelasting opgesomd. Uit dit artikel blijkt tevens dat publiekrechtelijke rechtspersonen - niet zijnde de Staat - ook onder de Wet op de Venootschapsbelasting vallen, voor zover zij een onderneming drijven. Met ingang van 1 januari 2016 is de vrijstelling voor directe en indirecte overheidslichamen komen te vervallen en vervangen door deze bepaling.

In beginsel komt het er dus op neer dat een publiekrechtelijke rechtspersoon die beheerst wordt door overheidslichamen toch vennootschapsbelastingplichtig kan zijn voor zover zij een onderneming drijven. Onder een onderneming wordt verstaan een combinatie van arbeid en kapitaal die door deelname aan het economische verkeer ernaar streeft om winst te genereren. Aan de eerste twee bepalingen is wel voldaan maar de discussie zal zich eventueel concentreren op de derde bepaling, te weten het winststreven. Vooralsnog heeft Erfgoedcentrum Nieuw Land de laatste jaren verliezen behaald en derhalve is geen last in het kader van de Wet op de Venootschapsbelasting in deze jaarrekening verwerkt.

Toelichting op de balans per 31 december 2016

Activa

Vaste activa

1. Materiële vaste activa

	Bedrijfs- gebouwen en -terreinen	Software en computer- apparatuur	Inventaris	Vervoer- middelen	Totaal
Stand beginbalans					
Aanschafwaarde	4.608.614	391.061	723.757	9.500	5.732.932
Cumulatieve afschrijvingen	-1.143.229	-371.997	-538.540	-8.194	-2.061.960
Boekwaarde beginbalans	<u>3.465.385</u>	<u>19.064</u>	<u>185.217</u>	<u>1.306</u>	<u>3.670.972</u>
Mutaties in het boekjaar					
Investerings	-	2.090	-	-	2.090
Desinvesterings	-	-305.219	-335.327	-	-640.546
Afschrijving desinvesterings	-	305.219	335.327	-	640.546
Afschrijvingen	-121.308	-8.695	-54.352	-1.306	-185.661
Saldo van mutaties	<u>-121.308</u>	<u>-6.605</u>	<u>-54.352</u>	<u>-1.306</u>	<u>-183.571</u>
Stand eindbalans					
Aanschafwaarde	4.608.614	87.932	388.430	9.500	5.094.476
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-1.264.537	-75.473	-257.565	-9.500	-1.607.075
Boekwaarde eindbalans	<u>3.344.077</u>	<u>12.459</u>	<u>130.865</u>	<u>-</u>	<u>3.487.401</u>

De materiële vaste activa lijst is in 2016 opgeschoond. Activa die niet meer aanwezig zijn, zijn hierdoor gedesinvesteerd.

Met ingang van 1 januari 2017 is de inventaris van restaurant de Cantine overgegaan naar restaurant de Cantine uit hoofde van de bepalingen in de huurovereenkomst. In 2016 is het afschrijvingspercentage aangepast op basis van de overdracht van deze activa.

De materiële vaste activa is een belangrijk onderdeel bij de ontvlechting van de Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land in 2017. Voor meer informatie zie de toelichting bij de belangrijke gebeurtenissen na balansdatum.

2. Financiële vaste activa

Overige vorderingen

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Provincie Flevoland inzake lening		
Stand per 1 januari	2.327.941	2.562.861
Mutatie	-246.060	-234.920
	<u>2.081.881</u>	<u>2.327.941</u>
Te ontvangen in volgend boekjaar	-257.724	-246.060
Stand per 31 december	<u><u>1.824.157</u></u>	<u><u>2.081.881</u></u>

Door Erfgoedcentrum Nieuw Land is in 2003 een lening bij de BNG afgesloten. Tot zekerheid voor de lening is door provincie Flevoland een borgtocht afgegeven ten behoeve van de aflossingen en de rentebetalingen. Provincie Flevoland verstrekt jaarlijks een bijdrage ter hoogte van de rente- en aflossingsverplichtingen van deze lening. De nog te ontvangen bijdrage inzake de aflossingsbestandsdelen is op de balans als vordering opgenomen. De jaarlijks te ontvangen bijdrage ter dekking van de rentekosten wordt in de exploitatierekening verantwoord.

Deze lening ad € 4.400.000 is verstrekt ter financiering van de nieuwbouw van het erfgoedcentrum. Aflossing vindt plaats over een periode van 19 jaar. Het rentepercentage bedraagt 4,74% vast tot en met 2023. De jaarlijkse annuïteit bedraagt € 356.404. Het aantal resterende jaartermijnen bedraagt 7. Van het restant van de lening per 31 december 2016 heeft een bedrag van € 665.151 een looptijd langer dan vijf jaar.

De financiële vaste activa is een belangrijk onderdeel bij de ontvlechting van de Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land in 2017. Voor meer informatie zie de toelichting bij de belangrijke gebeurtenissen na balansdatum.

Vlottende activa

3. Voorraden

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Vorraden		
Voorraad winkel	24.276	25.403
Museumkaart	3.011	2.426
Voorraad papier	1.031	1.031
	<u>28.318</u>	<u>28.860</u>
Voorziening voorraad	-10.746	-
	<u>17.572</u>	<u>28.860</u>

4. Vorderingen

De onder de vlottende activa opgenomen vorderingen hebben alle een resterende looptijd van minder dan één jaar.

Handelsdebiteuren

Debiteuren	23.727	100.776
Voorziening dubieuze vorderingen	-3.206	-12.211
	<u>20.521</u>	<u>88.565</u>

De voorziening voor oninbaarheid is individueel bepaald.

Bijdrage vorderingen

Nog te ontvangen project bijdragen	23.330	85.200
Nog te ontvangen bijdrage overheid	-	15.000
	<u>23.330</u>	<u>100.200</u>

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting

Omzetbelasting november	8.790	16.510
Omzetbelasting suppletie 2015	-	14.161
Omzetbelasting december	23.024	24.671
Omzetbelasting suppletie 2013	-	-2.270
Omzetbelasting suppletie 2016	567	-
Omzetbelasting suppletie 2014	-	350
	<u>32.381</u>	<u>53.422</u>

Te ontvangen aflossingen

Kortlopend deel overige langlopende leningen	<u>257.724</u>	<u>246.060</u>
--	----------------	----------------

	31-12-2016	31-12-2015
Rekening-courantverhoudingen		
Stichting Uitgeverij De Twaalfde Provincie	-	178
Stichting Flevofonds	32.749	1.479
	<u>32.749</u>	<u>1.657</u>
De vordering op Stichting Flevofonds is op 26 januari 2017 ontvangen.		
Overige vorderingen en overlopende activa		
Nog te factureren	2.012	22.198
Nog te ontvangen bijdrage Rijksarchief	31.760	-
Nog te ontvangen inzake museum jaarkaart	7.299	33.735
Nog te ontvangen ziekengeld	-	30.483
Nog te ontvangen afrekening energie	22.420	-
Nog te ontvangen energiebelasting	10.240	17.651
Nog te ontvangen aanvullende bijdrage partners in verband met ontvlechting	226.460	-
Overige nog te ontvangen bijdragen	4.925	-
Overlopende activa	2.089	62.927
	<u>307.205</u>	<u>166.994</u>
5. Liquide middelen		
Kas	2.178	2.109
Rekening-courant bank	369.905	403.286
Gelden onderweg	268	-
Spaartegoeden	530.747	230.504
	<u>903.098</u>	<u>635.899</u>
Kas		
Kas	2.178	2.109
Rekening-courant bank		
NL97 INGB 0657 2480 61	212.760	158.680
NL40 INGB 0658 8179 65	157.780	245.081
NL49 INGB 0000 2937 27	-635	-475
	<u>369.905</u>	<u>403.286</u>
Gelden onderweg		
Gelden onderweg	268	-
Spaartegoeden		
NL36 INGB 6091 9795 15	450.000	-
NL86 INGB 0007 0065 28	5	-
NL19 INGB 0683 3298 55	80.742	230.504
	<u>530.747</u>	<u>230.504</u>

Passiva

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
6. Vermogen		
Weerstandsvermogen	-	-32.183
Bestemmingsfonds	-	138.929
	<u>-</u>	<u>106.746</u>

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen	-	-32.183
--------------------	---	---------

De mutatie in het weerstandsvermogen betreft de verwerking van het resultaat na bestemming ad € 32.183.

Bestemmingsfonds

Bestemmingsfonds vervanging van de tentoonstelling	-	134.300
Bestemmingsfonds uitbreiding van de collectie	-	4.629
	<u>-</u>	<u>138.929</u>

Bestemmingsfonds vervanging van de tentoonstelling

Het fonds is bestemd om op termijn delen van de tentoonstelling te kunnen vervangen.

Stand per 1 januari	134.300	134.300
Onttrekking bestemmingfonds	-134.300	-
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>134.300</u>

Bestemmingsfonds uitbreiding van de collectie

Het fonds is bestemd om eventuele unieke stukken aan te kopen. Eventuele ontvangen sponsorbijdragen worden aan dit fonds toegevoegd.

Stand per 1 januari	4.629	4.629
Onttrekking bestemmingfonds	-4.629	-
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>4.629</u>

Bestemmingsreserve

Bestemmingsreserve projecten

Dit betreft een reservering voor projecten, die conform het beleidsplan worden uitgevoerd. Resultaten op projecten worden gedoteerd en/of onttrokken aan deze reserve.

Stand per 1 januari	-	23.753
Onttrekking	-	-23.753
Eindbalans	-	-

Voorstel tot bestemming van het resultaat

De directie stelt voor het resultaat te verrekenen met de overige reserves.

Dit voorstel, dat nog dient te worden goedgekeurd door het bestuur, is reeds in de jaarrekening verwerkt.

Verwerking resultaat 2015

Conform het besluit van het bestuur is het resultaat 2015 verrekend met het weerstandsvermogen.

7. Voorzieningen

De voorzieningen hebben overwegend een langlopend karakter.

	31-12-2016	31-12-2015
Overige voorzieningen		
Groot onderhoud gebouwen	602.176	375.111
Afvloeiing personeel	86.858	-
	<u>689.034</u>	<u>375.111</u>
Groot onderhoud gebouwen		
Stand per 1 januari	375.111	338.230
Dotatie	230.735	80.000
Onttrekking	-3.670	-43.119
Stand per 31 december	<u>602.176</u>	<u>375.111</u>

In 2016 heeft een extra dotatie plaatsgevonden aan de voorziening voor groot onderhoud. Deze dotatie heeft plaatsgevonden omdat de uitkomsten van een tweetal onderzoeksrapporten uitwezen dat er sprake is van achterstallig onderhoud.

De voorziening voor groot onderhoud is een belangrijk onderdeel bij de ontvlechting van de Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land in 2017. Voor meer informatie zie de toelichting bij de belangrijke gebeurtenissen na balansdatum.

Afvloeiing personeel

Stand per 1 januari	-	-
Dotatie	86.858	-
Stand per 31 december	<u>86.858</u>	<u>-</u>

In 2016 is afscheid genomen van een werknemer. Zowel werkgever als werknemer zijn tot de conclusie gekomen dat dit het beste was voor beide partijen. Aan deze inmiddels ex-werknemer is een outplacementtraject aangeboden en de kosten daarvan zijn opgenomen in deze voorziening voor afvloeiing personeel.

8. Langlopende schulden

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Onderhandse leningen		
Bank Nederlandse Gemeenten nr: 40.0099323	3.147.387	3.263.949
Bank Nederlandse Gemeenten nr: 40.0098174	1.824.140	2.081.864
Gemeente Lelystad	487.683	502.461
	<u>5.459.210</u>	<u>5.848.274</u>

De langlopende schulden zijn een belangrijk onderdeel bij de ontvlechting van de Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land in 2017. Voor meer informatie zie de toelichting bij de belangrijke gebeurtenissen na balansdatum.

Bank Nederlandse Gemeenten nr: 40.0099323

Stand per 1 januari	3.375.015	3.480.842
Aflossing	-111.065	-105.827
Stand per 31 december	<u>3.263.950</u>	<u>3.375.015</u>
Af te lossen in volgend boekjaar	-116.563	-111.066
Langlopend deel eindbalans	<u>3.147.387</u>	<u>3.263.949</u>

Deze lening ad € 4.300.000 is verstrekt ter financiering van de nieuwbouw van het erfgoedcentrum. Aflossing vindt plaats over een periode van 30 jaar. Het rentepercentage bedraagt 4,95% vast tot en met 2034. De jaarlijkse annuïteit bedraagt € 278.129. Het aantal resterende jaar termijnen bedraagt 18. Van het restant van de lening per 31 december 2016 heeft een bedrag van € 2.620.507 een looptijd langer dan vijf jaar.

Bank Nederlandse Gemeenten nr: 40.0098174

Stand per 1 januari	2.327.925	2.562.850
Aflossing	-246.061	-234.925
Stand per 31 december	<u>2.081.864</u>	<u>2.327.925</u>
Af te lossen in volgend boekjaar	-257.724	-246.061
Langlopend deel eindbalans	<u>1.824.140</u>	<u>2.081.864</u>

Deze lening ad € 4.400.000 is verstrekt ter financiering van de nieuwbouw van het erfgoedcentrum. Aflossing vindt plaats over een periode van 19 jaar. Het rentepercentage bedraagt 4,74% vast tot en met 2023. De jaarlijkse annuïteit bedraagt € 356.404. Het aantal resterende jaar termijnen bedraagt 7. Van het restant van de lening per 31 december 2016 heeft een bedrag van € 665.151 een looptijd langer dan vijf jaar.

Erfgoedcentrum Nieuw Land
Lelystad

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Gemeente Lelystad		
Stand per 1 januari	517.239	532.017
Aflossing	<u>-14.778</u>	<u>-14.778</u>
Stand per 31 december	502.461	517.239
Af te lossen in volgend boekjaar	<u>-14.778</u>	<u>-14.778</u>
Langlopend deel eindbalans	<u><u>487.683</u></u>	<u><u>502.461</u></u>

Deze lening ad € 532.017 is verstrekt in 2009 ter financiering van herbouw van De Cantine van het werkeiland Lelystad-haven. Aflossing vindt plaats over een periode van 40 jaar. Het rentepercentage bedraagt 0,00% vast tot en met 2049. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 14.778. Het aantal resterende jaartermijnen bedraagt 34. Van het restant van de lening per 31 december 2016 heeft een bedrag van € 428.571 een looptijd langer dan vijf jaar.

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zijn opgenomen onder de kortlopende schulden.

9. Kortlopende schulden

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Aflossingsverplichtingen langlopende schulden		
Leningen	<u>389.065</u>	<u>371.905</u>
Schulden aan leveranciers en handelskredieten		
Crediteuren	<u>122.997</u>	<u>132.954</u>
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	32.263	32.786
Pensioenen	<u>12.459</u>	<u>16.189</u>
	<u>44.722</u>	<u>48.975</u>
Overige schulden en overlopende passiva		
Nog te besteden gesubsidieerde projecten	60.830	58.880
Energielasten	-	3.633
Verkoopkosten	-	8.369
Kantoor- en administratiekosten	28.548	14.042
Algemene kosten	29.095	22.346
Rente	<u>82.637</u>	<u>83.274</u>
	<u>201.110</u>	<u>190.544</u>

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

De Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land staat voor een ingrijpende verandering in 2017. Daarvoor zal de Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land worden aangepast. Deze aanpassing is ook nodig vanwege de uittreding van twee stichtingen (Stichting Nieuw Land Poldermuseum en de Stichting voor het Bevolkingsonderzoek in de drooggelegde Zuiderzeepolders) en de toetreding van de provincie Flevoland als deelnemer. De museale-, onderzoeks- en collectiebeheerstaken die nu nog binnen de Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land worden uitgevoerd zullen worden ondergebracht bij Batavialand. De Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land zal na deze ontvlechting verder gaan als Het Flevolands Archief.

Uit de ontvlechting komen naar alle waarschijnlijkheid de volgende financiële transacties voort:

- De bedrijfsgebouwen en -terreinen zullen (m.u.v. het bedrijfsgebouw waarin restaurant De Cantine is gevestigd) worden overgenomen door de provincie Flevoland. Het bedrijfsgebouw waarin restaurant De Cantine is gevestigd zal worden overgenomen door de gemeente Lelystad;
- De financiële vaste activa (vordering op provincie Flevoland) zal afgewikkeld worden;
- De voorziening voor groot onderhoud gebouwen zal worden overgedragen aan de provincie Flevoland;
- De opgenomen leningen bij de Bank Nederlandse Gemeente zullen vervroegd worden afgelost. De consequentie hiervan is dat er een boeterente in rekening zal worden gebracht;
- Er zal een reservering voor vakantiegeld en -dagen worden overgedragen aan Batavialand voor het personeel dat overgaat naar Batavialand per ontvlechtigingsdatum.

Bovenstaande transacties hebben in eerste instantie ook impact op de staat van baten en lasten. De verwachting is namelijk dat er extra lasten zullen ontstaan die niet binnen de lopende begroting kunnen worden opgevangen. Deze extra lasten zullen echter één op één aangezuiverd worden door de partners in de Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land. Hierdoor is de verwachting dat het resultaat van de Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land tot en met ontvlechtigingsdatum nihil zal zijn.

Meerjarige financiële verplichtingen

Leaseverplichtingen

De verplichtingen uit hoofde van met derden aangegane leaseovereenkomsten bedragen € 8.500 per jaar.

Niet in de balans opgenomen regelingen

Niet verwerkte rechten

De onderneming verhuurt grond aan Batavialand voor het symbolische bedrag van € 1 per jaar.

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2016

Baten

10. Bijdrage baten partners

	2016 werkelijk	2016 begroot	2016 verschil	2015 werkelijk
Bijdragen structureel				
Bijdragen provincie Flevoland	1.467.553	1.492.500	-24.947	1.462.669
Bijdragen gemeenten, waterschap en provincie inzake archieftaken	368.167	444.000	-75.833	439.671
Bijdragen ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap	422.576	420.000	2.576	414.892
Aanvullende bijdrage partners in verband met ontvlechting	226.460	-	226.460	-
	<u>2.484.756</u>	<u>2.356.500</u>	<u>128.256</u>	<u>2.317.232</u>
Provincie Flevoland inzake lening	82.754	130.000	-47.246	121.479
Totaal subsidies	<u>2.567.510</u>	<u>2.486.500</u>	<u>81.010</u>	<u>2.438.711</u>

De werkelijke bijdrage vanuit de provincie Flevoland inzake de kapitaallasten van één lening bij de Bank Nederlandse Gemeente valt lager uit dan begroot. De provincie Flevoland heeft namelijk aangegeven vanwege de ontvlechting, en de daarmee samenhangende kosten voor de provincie Flevoland (overname vastgoed), geen bijdrage meer te verstrekken vanaf 15 september 2016.

11. Entregelden

Entregelden	<u>92.322</u>	<u>120.000</u>	<u>-27.678</u>	<u>89.050</u>
-------------	---------------	----------------	----------------	---------------

12. Opbrengst commerciële activiteiten

Omzet diverse	27.545	19.500	8.045	27.453
Omzet boeken	6.398	25.000	-18.602	6.326
Omzet souvenirs	3.037	-	3.037	4.633
Opbrengst lezingen	1.516	-	1.516	2.721
Omzet diversen lespakketen	-	-	-	11.025
Omzet rondleiding	1.719	6.000	-4.281	2.126
Omzet verkoop museumjaarkaart	2.541	2.500	41	1.192
Opbrengst diensten studiecentrum	673	-	673	1.072
	<u>43.429</u>	<u>53.000</u>	<u>-9.571</u>	<u>56.548</u>

13. Opbrengsten uit verhuur

Opbrengsten uit verhuur	<u>73.058</u>	<u>57.500</u>	<u>15.558</u>	<u>58.562</u>
-------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Lasten

	2016 werkelijk	2016 begroot	2016 verschil	2015 werkelijk
14. Projecten resultaat				
Kosten wetenschappelijke onderzoeksfunctie	-	-	-	124
Kosten/ baten afgeronde projecten	53.307	-	53.307	-17.969
Resultaat projecten	-	-	-	51.598
	<u>53.307</u>	<u>-</u>	<u>53.307</u>	<u>33.753</u>
Personeelskosten				
15. Lonen en salarissen				
Brutolonen	965.266	1.095.000	-129.734	1.059.439
Ingehuurd personeel	241.833	125.000	116.833	163.814
Kosten afvloeiing personeel	86.858	-	86.858	-
	<u>1.293.957</u>	<u>1.220.000</u>	<u>73.957</u>	<u>1.223.253</u>
Ontvangen ziekengelduitkeringen	-37.944	-	-37.944	-26.162
Doorbelaste personeelskosten	-101.986	-86.000	-15.986	-95.069
	<u>1.154.027</u>	<u>1.134.000</u>	<u>20.027</u>	<u>1.102.022</u>
16. Sociale lasten en pensioenlasten				
Sociale verzekeringspremies	153.732	113.000	40.732	156.505
Kosten ziekengeldverzekering	49.065	40.000	9.065	35.457
Pensioenlasten	115.875	90.000	25.875	132.674
	<u>318.672</u>	<u>243.000</u>	<u>75.672</u>	<u>324.636</u>
17. Afschrijvingen op materiële vaste activa				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	121.308	98.000	23.308	120.885
Software en computerapparatuur	8.695	7.000	1.695	8.265
Inventaris	54.352	60.000	-5.648	43.539
Vervoermiddelen	1.306	1.500	-194	1.425
	<u>185.661</u>	<u>166.500</u>	<u>19.161</u>	<u>174.114</u>
18. Overige bedrijfskosten				
Overige personeelskosten	72.758	93.500	-20.742	97.536
Huisvestingskosten	520.505	405.000	115.505	408.746
Kantoor- en administratiekosten	82.149	79.000	3.149	106.579
Inkoopkosten	105.208	124.000	-18.792	73.216
Verkoopkosten	32.217	100.000	-67.783	81.296
Algemene kosten	80.629	83.500	-2.871	70.065
	<u>893.466</u>	<u>885.000</u>	<u>8.466</u>	<u>837.438</u>

	2016 werkelijk	2016 begroot	2016 verschil	2015 werkelijk
Overige personeelskosten				
Reis- en verblijfkosten	34.945	62.000	-27.055	52.782
Studie- en opleidingskosten	2.786	10.000	-7.214	11.595
Kantinekosten	4.269	3.000	1.269	3.854
Kosten Arbozorg	6.396	-	6.396	1.744
Kosten vrijwilligers	6.049	10.000	-3.951	6.376
Overige personeelskosten	18.313	8.500	9.813	21.185
	<u>72.758</u>	<u>93.500</u>	<u>-20.742</u>	<u>97.536</u>
Huisvestingskosten				
Onderhoud gebouwen	80.866	146.500	-65.634	100.641
Belastingen en zakelijke lasten	21.256	13.000	8.256	23.481
Verzekeringen	22.374	17.000	5.374	20.717
Schoonmaakkosten	55.707	70.000	-14.293	54.185
Bewakingskosten/brandbeveiliging	19.708	8.500	11.208	18.646
Dotatie voorziening groot onderhoud gebouwen	230.735	60.000	170.735	80.000
Elektra	81.886	85.000	-3.114	105.473
Overige huisvestingskosten	7.973	5.000	2.973	5.603
	<u>520.505</u>	<u>405.000</u>	<u>115.505</u>	<u>408.746</u>
Kantoor- en administratiekosten				
Kantoorbehoeften	3.151	6.000	-2.849	3.882
Automatiseringskosten	46.651	35.000	11.651	62.347
Telefoon en porti	17.858	30.000	-12.142	30.509
Drukwerk	14.489	8.000	6.489	9.841
	<u>82.149</u>	<u>79.000</u>	<u>3.149</u>	<u>106.579</u>
Inkoopkosten				
Educatiekosten	2.574	25.000	-22.426	4.778
Kosten onderhoud tentoonstelling	51.615	25.000	26.615	27.024
Kostprijs boeken	3.483	11.000	-7.517	4.389
Afwaardering voorraad	10.746	-	10.746	-
Kosten documentatie en collectievorming	36.790	63.000	-26.210	37.025
	<u>105.208</u>	<u>124.000</u>	<u>-18.792</u>	<u>73.216</u>
Verkoopkosten				
Reclame en advertenties	24.860	-	24.860	35.367
Representatiekosten	4.806	-	4.806	9.397
Drukwerk en folders	4.526	-	4.526	9.351
Congreskosten	879	-	879	32.783
Afschrijving dubieuze debiteuren	-2.854	-	-2.854	1.134
Overige verkoopkosten	-	100.000	-100.000	-6.736
	<u>32.217</u>	<u>100.000</u>	<u>-67.783</u>	<u>81.296</u>

	2016 werkelijk	2016 begroot	2016 verschil	2015 werkelijk
Algemene kosten				
Accountantskosten	33.339	30.000	3.339	24.542
Advieskosten	5.337	-	5.337	-
Juridische kosten	17.695	-	17.695	6.766
Verzekeringen	-3.799	6.000	-9.799	5.296
Contributie en abonnementen	21.321	25.000	-3.679	22.198
Bestuurskosten	1.230	-	1.230	859
Kosten niet aftrekbare BTW	5.195	18.000	-12.805	3.849
Overige algemene kosten	311	4.500	-4.189	6.555
	<u>80.629</u>	<u>83.500</u>	<u>-2.871</u>	<u>70.065</u>
19. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten				
Overige rentebaten	-	1.500	-1.500	-
20. Rentelasten en soortgelijke kosten				
Rente rekening-courant bankiers	1.162	-	1.162	55
Rente lening o/g	276.770	290.000	-13.230	292.031
Totaal	<u>277.932</u>	<u>290.000</u>	<u>-12.068</u>	<u>292.086</u>

WNT-verantwoording 2016 Erfgoedcentrum Nieuw Land

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de van Erfgoedcentrum Nieuw Land van toepassing zijnde regelgeving.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor Erfgoedcentrum Nieuw Land is € 179.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12

bedragen x € 1	L.M. Bouwmeester – den Broeder	H. Maris
Functiegegevens	Directeur a.i.	Directeur
Aanvang en einde functievervulling (uiterlijk maand 12)	1/1 - 30/4	1/5 - 31/12
Aantal kalendermaanden waarin functievervulling vóór 2016	6	0
Aantal kalendermaanden waarin functievervulling in 2016	4	8
Aantal uren functievervulling in 2016	320	763
Individueel WNT-maximum¹	€ 37.209	€ 109.586
Maximum uurtarief	175	175
Uitgekeerde bezoldiging in 2016 (t/m maand 12)	€ 24.000	€ 41.964
Bezoldiging per uur	€ 75	€ 55
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	€ 24.000	€ 41.964
Verplichte motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.

¹ $y = (€24.000 * b1) + (€18.000 * b2)$ waarbij: b = functieduur in kalendermaanden in de eerste zes maanden ($b1$) en de tweede zes maanden ($b2$) van de functievervulling. Gewerkte maanden voorafgaand aan 2016 worden van $b1$ en vervolgens van $b2$ afgetrokken, omdat deze wijze van normering pas 1-1-2016 in werking is getreden.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	M.A. Rijsberman	M.C.B. Schonenberg	I.M.M.G. Gerrits
Functiegegevens	Voorzitter	Secretaris/penning meester	Bestuurslid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel WNT-maximum	€ 26.850	€ 17.900	€ 17.900
Beloning	€ 0	€ 0	€ 0
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Subtotaal	€ 0	€ 0	€ 0
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-
Totaal bezoldiging	€ 0	€ 0	€ 0
Verplichte motivering indien overschrijding	PM	PM	PM
Gegevens 2015			
Aanvang en einde functievervulling in 2015	26/6 - 31/12	1/1 - 31/12	9/9 - 31/12
Beloning	-	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2015	€ 0	€ 0	€ 0

Erfgoedcentrum Nieuw land
Lelystad

bedragen x € 1	J.W.A. van den Berg	B.A. Spelbos	J.W. Sparreboom-Van der Spoel
Functiegegevens	Bestuurslid	Bestuurslid	Bestuurslid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	3/2 - 31/12
Individueel WNT-maximum	€ 17.900	€ 17.900	€ 15.840
Beloning	€ 0	€ 0	€ 0
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Subtotaal	€ 0	€ 0	€ 0
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-
Totaal bezoldiging	€ 0	€ 0	€ 0
Verplichte motivering indien overschrijding	PM	PM	PM
Gegevens 2015			
Aanvang en einde functievervulling in 2015	9/9 - 31/12	1/1 - 31/12	-
Beloning	-	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2015	€ 0	€ 0	€ 0

bedragen x € 1	P.J. Terreehorst	J. Ladders	C.A.A.A. Maenhout
Functiegegevens	Voorzitter	Bestuurslid	Bestuurslid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	-	-	-
Individueel WNT-maximum	-	-	-
Beloning	€ 0	€ 0	€ 0
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Subtotaal	€ 0	€ 0	€ 0
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-
Totaal bezoldiging	€ 0	€ 0	€ 0
Verplichte motivering indien overschrijding	PM	PM	PM
Gegevens 2015			
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 30/4	1/1 - 12/5	1/1 - 31/12
Beloning	-	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2015	€ 0	€ 0	€ 0

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Geen

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2016 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2015 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Erfgoedcentrum Nieuw Land
Lelystad

Ondertekening jaarrekening door bestuur

Lelystad, 16 maart 2017

M.A. Rijsberman

I.M.M.G. Gerrits

J.W.A. van den Berg

J.W. Sparreboom-Van der Spoel

Bijlagen

Aan het bestuur van
Erfgoedcentrum Nieuw Land
te LELYSTAD

Meeuwenlaan 8
Postbus 432
8000 AK ZWOLLE
telefoon 088 236 96 00
e-mail audit@flynth.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons Oordeel

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land te Lelystad gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling Erfgoedcentrum Nieuwland een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel het vermogen per 31 december 2016 als de staat van baten en lasten over 2016 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, voor zover deze onderdeel uitmaakt van de in de controle betrokken interne- en externe wet- en regelgeving. Hiervoor wordt verwezen naar de bij deze controleverklaring opgenomen bijlage.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016;
2. de staat van baten en lasten over 2016;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen; en
4. WNT verantwoording 2016.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Erfgoedcentrum Nieuw Land zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, dient het rapport andere informatie te bevatten.

In afwijking van artikel 24 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten ontbreekt het bestuursverslag. Om die reden doen wij geen uitspraak over het bestuursverslag.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Erfogoedcentrum Nieuw Land is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Tevens zijn de bepalingen zoals opgenomen in hoofdstuk 4 van de Algemene Subsidieverordening Flevoland 2012, vastgesteld door Provinciale Staten van Flevoland op 5 september 2012 alsmede de bepalingen die zijn opgenomen in de beschikking van de provincie Flevoland met kenmerk 1885281 d.d. 13 april 2016 in acht genomen.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de gemeenschappelijke regeling te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitvoeren van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het controleprotocol WNT, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Zwolle, 16 maart 2017
Flynth Audit B.V

Was getekend

drs. R.M. Janssen RA

Bijlage bij de controleverklaring Erfgoedcentrum Nieuw Land

In artikel 20 lid 1 van de Regeling Erfgoedcentrum Nieuwland is opgenomen dat de accountant naast een oordeel over getrouwheid tevens een oordeel verstrekt over rechtmatigheid. Onderstaande interne- en externe wet- en regelgeving heeft de accountant in zijn controle betrokken.

- Gemeenschappelijke Regeling Nieuwland Erfgoedcentrum en de Toelichting
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
- Financiële verordening Nieuw Land Erfgoedcentrum
- Controleverordening Nieuw Land Erfgoedcentrum
- Treasurystatuut Nieuw Land
- Mandatering directeur Nieuw Land